GEORGE ORWELL

Aslan ve Unicorn

sokak yayınları

GEORGE ORWELL

ASLAN VE UNICORN

Türkçesi: Erhan Çam
SOKAK yayınları

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM

İNGİLTERE SENİN İNGİLTEREN

I

Ben bu satırları yazarken, son derece uygar ademoğulları tepemde uçuyor ve beni öldürmeye çalışıyorlar.

Ne onlar bana birey olarak düşmanlık duyuyorlar ne de ben onlara. Onlar, söylendiği gibi «sadece görevlerini yapıyor». Bir çoğunun özel hayatlarında cinayet işlemeyi akıllarından bile geçirmeyecek kadar yufka yürekli, yasalara bağlı insanlar olduğundan hiç şüphem yok. Öte yandan, onlardan biri eğer hedefini bulan bir bomba ile beni paramparça edecek olsa, bu, uykularını hiç mi hiç kaçırmayacaktır. Çünkü o, günahları affetme gücüne sahip olan ülkesine hizmet etmektedir.

Yurtseverliğin ve ulusal bağlılığın karşı konulmaz gücü tanınmaksızın modem dünya kavranamaz. O belirli çevrelerde yok olabilir, uygarlığın belirli düzeylerinde var olmamış olabilir, fakat *pozitif* bir güç olarak onun yanında yer alabilecek hiç bir şey yoktur. Hıristiyanlık ve Uluslararası Sosyalizm onun yanında bir zerre kadar zayıf. Hitler ve Mussolini, kendi ülkelerinde büyük ölçüde bu olguyu kavrayabildikleri ve karşıtları kavrayamadığı için iktidara yükseldiler.

Ve kabul edilmelidir ki uluslar arasındaki farklılıklar gerçek bakış farkları üzerine oturmaktadır. Yakın zamana kadar bütün insan türünün birbirine çok benzediği düşünülürdü. Oysa, gerçekte gözlerini kullanmayı bilen herkes, ülkeden ülkeye insan davranışlarının çok büyük oranda değişiklikler gösterdiğini görebilir. Bir ülkede olabilen şeyler diğerinde olamaz. Hitler’in Haziran katliamı, örneğin İngiltere’de olamazdı. Batılı halkların söylediği gibi İngilizler oldukça farklıdır. Bunda hemen hemen bütün yabancıların bizim ulusal yaşam biçimimize duydukları hoşnutsuz kabul yatmaktadır.

Çok az Avrupalı İngiltere’de yaşamaya tahammül edebilir, hatta Amerikalılar bile Avrupa’da yaşamayı daha fazla benimseyebilir.

Yabancı bir ülkeden İngiltere’ye döndüğünüzde, hemen farklı bir havayı soluduğunuz duygusuna kapılırsınız. Daha ilk bir kaç dakikada düzinelerce küçük şey size bu duyguyu verir. Bira daha acı, bozukluklar daha ağır, çimenler daha yeşil ve reklamlar daha gösterişlidir. Büyük kasabalardaki kalabalıklar, yumuşak yamru yumru yüzleri, berbat dişleri ve uysal tavırlarıyla başka bir Avrupalı kalabalığından farklıdır. Sonra, İngiltere’nin genişliği sizi yutar. Ve bir süre için bütün bir ulusun belirlenebilir tek bir karakter taşıdığı duygusunu yitirirsiniz. Uluslar olarak, gerçekten böyle şeyler var mıdır? Biz, hepsi farklı 46 milyon birey değil miyiz? Ve daha türlüsü; kaos! Lancashire’ın değirmen kasabalarında nalın tıkırtıları, Büyük Kuzey yolunda öteye beriye giden arabalar, iş bulma bürolarının önündeki kuyruklar, Soho barlarında fahişelerin gürültüleri, sisli bir sonbahar sabahında kilisesine bisiklet süren yaşlı bir rahibe, bunlar salt tablolar değildir, bunlar İngiliz sahnesinin karakteristik tablolarıdır. Bu karmakarışıklıktan örnek bir model nasıl çıkarılabilir?

Fakat ister yabancılarla konuşun, ister yabancı gazete kitapları okuyun yine aynı düşünceye dönersiniz. Evet, İngiliz uygarlığında ayırt edici ve fark edilir bir şeyler vardır. O İspanyol kültürü kadar başlı başına özel bir kültürdür. Her nasılsa kuvvetli sabah kahvaltıları, sıkıcı ve karanlık pazar günlerine, sisli kasabalara, rüzgarlı yollara, yeşil sahalara ve kırmızı posta kutularına bağlıdır. Kendine has bir tada sahiptir. Dahası, o, süreklidir, geçmişe ve geleceğe yayılmıştır. Onda, yaşayan bir varlık gibi direnen bir şey vardır. 1940’ın İngiltere’si 1840’ın İngilteresi’yle ortak neye sahip olabilir? Fakat siz, annenizin şömine kenarında muhafaza ettiği 5 yaşındaki çocuk fotoğrafı ile ortak neye sahipsiniz? Aynı kişi olduğunuzdan başka hiç bir şeye!

Hepsinin ötesinde o senin uygarlığın, o sensin. Çoğu zaman nefret etsen ya da gülsen de, uzun bir süre ondan ayrı kalırsan mutlu olamayacaksın. Yağlı kekler ve kırmızı posta kutuları ruhuna işlemiştir. İyi ya da kötü o senin, sen ona sahipsin. Ve mezar.. Sana verilen işaretlerden kaçamayacaksın.

İngiltere, bütün dünya ile birlikte değişiyor. Ve her şey gibi o da ancak belirli bir noktaya kadar öngörülebilecek belirli yönlerde değişir. Bu, gelecek sabittir anlamına gelmez, belirli alternatifler mümkündür, diğerleri

değil. Bir tohum büyüyebilir ya da büyümeyebilir, ama şalgam tohumundan yabani havuç yetişmez. Bu nedenle süregiden muazzam olaylar ortasında İngiltere'nin oynayabileceği rolü tahmin etmeden önce, İngiltere'nin ne olduğunu belirlemeye çalışmak derin bir önem taşır.

II

Ulusal karakteristikler kolay kolay belirlenemezler ve belirlendikleri zaman da sık sık saçmalıklara dönüşür, ya da birbirleriyle bağlantısız gözükürler. İspanyollar hayvanlara acımasız davranır, İtalyanlar sağır edici gürültüler çıkarmaksızın hiç bir şeyi beceremezler, Çinliler kumar düşkünüdür. Açıktır ki bu tür şeyler kendi içinde bir mesele değildir. Buna rağmen hiç bir şey nedensiz değildir, hatta İngilizlerin berbat dişlere sahip olmaları olgusu bile İngiliz hayatının gerçekleri hakkında bir şeyler söyleyebilir.

Burada İngiltere hakkında hemen hemen her araştırmacının kabul edeceği bir çift genelleme var. Birincisi, İngilizler, sanatsal olarak yeteneksizdirler. Almanlar ve İtalyanlar ölçüsünde müzikten anlamazlar, resim ve heykelcilik hiç bir zaman Fransa'da olduğu kadar gelişmemiştir İngiltere'de. Diğeri de, Avrupalıların dediği gibi İngilizler entellektüel değildir. Soyut düşünce karşısında korku sahibidirler, her hangi bir felsefe ve sistematik «dünya görüşü»ne gereksinim duymazlar. Kendilerinin böyle iddia etmeye hoşlandıkları gibi «pratik» oldukları için değildir, bu. Onların şehir planlamalarına, modası geçmiş ve sıkıcı her şeye dört elle sarılmalarına, analize direnen heceleme-sistemlerine, sadece aritmetik kitabı derleyicilerine anlaşılır gelen ağırlık ve ölçü sistemlerine bakan biri, salt etkin yöntemlere ne kadar az önem verdiklerini görebilir. Fakat onlar, pek fazla kılı kırk yarmadan hareket edebilme gücüne sahiptirler. Örneğin onların -dünyaca meşhur ikiyüzlülüğü- imparatorluğa ikiyüzlü yaklaşımları bununla bağlantılıdır. Yine de önemli kriz anlarında bütün ulus aniden birleşir ve bir içgüdüyle harekete geçer. Formüle edilmemiş de olsa, gerçekte hemen herkes tarafından anlaşılan bir tavır vardır. Hitler'in Almanlar için söylediği «uyur gezer bir halk» cümlesi İngilizlere çok daha iyi uyacaktır. Uyur gezer olarak adlandırmada onurlandırıcı hiç

bir şey yoktur.

Fakat, burada, iyice belirgin olsa da üzerinde pek sık yorumlar yapılmayan küçük bir İngiliz özelliğini vurgulamakta yarar var. Bu çiçek

sevgisidir. Dışarıdan, özellikle de Güney Avrupa'dan gelen birinin ilk farkettiği şeylerden biridir. Bu, İngilizlerin sanatlara kayıtsızlığıyla çelişmez mi? Gerçekte hayır, çünkü her ne kadar estetik duygulara sahip olmasalar da bu özellik insanlarımızda bulunur. Oysa bu, bizim güçlükle fark ettiğimiz başka bir İngiliz özelliğiyle hobilere ve boş zaman uğraşlarına alışkanlıkla bağıntılıdır, İngiliz hayatının *mahremiyetidir.* Biz çiçek sever bir ulusuz, ama aynı zamanda da pul kolleksiyoncusu, güvercin meraklısı, amatör halıcı, kupon kesici, cirit oyuncusu, çapraz bulmaca meraklısı bir ulusuz. Resmi olmayan ama halka ait gerçek yerli kültür, bunların çevresinde odaklaşır. Bar, futbol maçı, arka bahçe, şömine ve «nefis bir bardak çay». Bireyin özgürlüğüne halâ inanılır, 19. yüzyılda olduğu gibi. Fakat bu başkalarını kâr amacıyla sömürmek hakkı olan ekonomik özgürlük anlamını taşımaz hiç bir surette. Bu, kendine ait bir eve sahip olma, boş zamanlarında ne istiyorsa onu yapma, yukarıdan senin için seçilenleri değil, kendi zevkli uğraşlarını seçme özgürlüğüdür. Bir İngiliz kulağındaki en nefrettik isim Nosey Parker ismidir. Şüphesiz açıktır ki, bu saf kişisel özgürlük kaybedilmiş bir davadır. Bütün diğer modern halklar gibi İngilizler de, numaralanma, etiketlenme, kayıtlanma, «koordine» edilme süreci içindedirler. Fakat onların ivmelerinin çekimi diğer yöndedir. Ve onlara dayatılan sistematik tasnif çeşidi sonuçta değişecektir. Ne parti mitingleri, ne gençlik hareketleri, ne renkli gömlekler, ne Yahudi kırımları ya da «kendiliğinden» gösteriler. Ve her halükarda ne de gestapo.

Fakat bütün toplumlarda sıradan halk varolan düzene belirli bir oranda *karşı* yaşamalıdır. İngiltere’nin gerçek halk kültürü gayrı resmi ve otoritelerin az ya da çok tepkisiyle yüzeyin altında sürüp giden bir şeydir. Sıradan halka dolaysız bir bakışta, özellikle büyük merkezlerde, püriten olmadıkları görülebilir. Onlar müzmin kumarbazdırlar ücretlerinin izin verdiği kadar bira düşkünüdürler, açık saçık şakaları severler ve muhtemelen dünyanın en küfürbaz dilini kullanırlar. Bu zevklerini, herkesle çatışan bir biçimde düzenlenen fakat pratikte her şeye izin veren, şaşkınlık yaratıcı derecede ikiyüzlü yasalarla (Kuraldışılık kumar yasaları v.b, v.b) tatmin ederler. Yine sıradan halk, kesin bir dinsel inanç taşımaz ve bu yüzyıllardır böyledir. Anglikan Kilisesi onlar üzerinde gerçek bir güce sahip olamamıştır. O sadece toprak sahiplerinin ve bir kısım konformist olmayan etkili azınlığın sığıntısıdır. Ve halk, çoğu İsa’nın ismini dahi unutmuş bile olsa, derin bir hıristiyanlık duygusu rengini muhafaza eder. İngiliz aydınlarına da bulaşmış olan Avrupa’nın yeni dini olan güce tapınma,

sıradan halkı etkilememiştir. Onlar güç politikasından etkilenmemiştir. Japon ve İtalyan gazetelerinin «gerçekçilik» vaazı onları korkutacaktır. İngiltere'nin ruhu hakkında iyi bir fikir, ucuz bir kırtasiyecinin vitrinini süsleyen, komik boyalı posta kartlarından edinilebilir. Bu gibi şeyler İngiliz halkının düşünmeden kaydettiği bir, çeşit günlüktür. Modası geçmiş görünüşleri, mesafeli kendini beğenmişlikleri, samimiyetlerinin ikiyüzlülükle karışımı, aşırı incelikleri, hayata derin ahlaki yaklaşımları hep burada yansır.

İngiliz uygarlığının inceliği, muhtemelen onun en belirgin özelliğidir. Onu birden bire fark eder ve İngiliz toprağına bastığınızı anlarsınız. Otobüs kondüktörlerinin dengeli ve sakin olduğu, polislerin tabanca taşımadığı bir ülkedir. Beyaz adamların oturduğu hiç bir ülkede halkın kaldırımları terk etmesi bu kadar kolay değildir. Ve Avrupalı araştırmacıların kolayca yazdıkları «düşkünlük» ya da ikiyüzlülükle birlikte İngilizler savaşa ve militarizme nefret duyarlar. Bunun tarihte derin kökleri vardır ve aşağı orta sınıf içinde de işçi sınıfında olduğu kadar güçlüdür. Birbiri ardından gelen savaşlar bu duyguyu sarsmış fakat yok etmemiştir. Sokaklarda böğüren kırmızı ceketlileri (eski İngiliz Askerleri ç.n.) tanınmış otel ve han sahiplerinin binalarına almayı red etmesi hâlâ yaşayan bir anıdır. Barış zamanında iki milyon işsiz varken bile komutanlıklarını uzmanlaşmış bir orta sınıf tabakasının ve toprak sahiplerinin yaptığı, insan gücünü işçi ve tarım işçilerinin oluşturduğu, küçük sürekli ordunun saflarını doldurmak çok zordur. Askeri gelenek ve bilgiye sahip olmayan halk kitlesinin savaş konusundaki tavrı her zaman savunmaya dayanır. Hiç bir politikacı onlara fetihler ve askeri zafer vaad ederek iktidara gelemezdi, hiç bir Nefret İlahisi onlara sunulamamıştır. Son savaşta, askerlerin besteleyip kendi akortlarına göre söyledikleri şarkılar, intikamcı değil, fakat alaycı ve bozguncuydular. Onların tek düşmanı başçavuştu.

İngiltere'de bütün bu şişinen ve kızıştıran «Hakim Britanya» saçması küçük azınlıklar tarafından icra edilmiştir. Sıradan halkın yurtseverliği ne sesli ne de bilinçlidir. Tarihsel anılan içinde tek bir askeri zaferin ismine sarılmazlar. Bütün diğer edebiyatlar gibi İngiliz edebiyatı da savaş şiirleriyle doludur fakat dikkate değer bir popülerite kazananlar her zaman felâket ve ricât hikayeleridir. Örneğin Trafalgar ya da Waterloo üzerine popüler hiç bir şiir yoktur. Sir John Moore'un ordusunun Corunna'da deniz aşırı kaçışından önce giriştiği (tıpkı Dünkerk gibi) artçı mücadelesi parlak bir zaferden daha fazla beğeni kazanmıştır. İngilizcedeki en

heyecanlandırıcı savaş şiiri yanlış bir yöne akın yapan bir süvari alayını anlatır. Ve son savaşta halkın hafızasına gerçekten kazınmış dört isim Mons, Ypres, Gelibolu ve Passchendaele hepsi birer felakettir. Sonunda Alman ordularını bozguna uğratan büyük savaşların adları kamuoyu tarafından bilinmez bile.

İngiliz antimilitarizminin yabancı araştırmacıları tiksindirmesinin nedeni, onun İngiliz İmparatorluğumun varlığıyla çelişmesidir. Bu açık bir ikiyüzlülük olarak gözükmektedir. Sonra İngilizler, dünyanın dörtte birini ele geçirmiş ve dev donanmaları yoluyla elde tutmaktalar. Ve sonra, nasıl dönüp de savaşın kötü, rezil bir şey olduğunu söylemeye cesaret ediyorlar?

İngilizlerin, imparatorlukları hakkında ikiyüzlü oldukları tamamen doğrudur. İşçi sınıfı için de bu ikiyüzlülük imparatorluğun var olduğundan habersiz olmak biçimindedir. Fakat onların sürekli ordudan hoşnutsuzluğu, gürültülü, mükemmel bir güdüdür. Bir donanma nispeten az insan kullanır ve iç politikayı dolaysız olarak etkilemeyecek bir dış silahtır. Askeri diktatörlükler her yerde vardır. Fakat donanma diktatörlüğü diye bir şey yoktur. Hemen hemen her sınıftan İngiliz, kalbinin en derininden bir isteksizlik duyar mahmuzlarını şakırdatan, botlarını gıcırdatan kabadayı bir subay tipine.. Hitler’den onlarca yıl önce -«Prusyalı» kelimesi, İngiltere'de bugün «nazi» kelimesinin yaptığı etkinin aynısına sahipti. Yüzlerce yıllık geçmişi olan bu duygu o kadar derindir ki, İngiliz ordusunun subayları barış zamanında eğer görev başında değilseler, her zaman sivil elbiseler giymişlerdir.

Bir ülkenin toplumsal atmosferinin acele fakat oldukça kesin bir değerlendirmesini o ülke ordusunun gösteri adımları sunar. Bir askeri yürüyüş gerçek bir ayin dansıdır, bir bale gibi, belirli bir yaşam felsefesini vurgular. Örneğin kaz adımı, bir pike bombardıman uçağından bile daha dehşete düşürücü, dünyanın en korkutucu görüntülerinden biridir. Çıplak gücün tam bir ifadesidir ve tamamen bilinçli ve niyetli olarak yüze inen bir postal darbesi görüntüsü içerir. Onun çirkinliği özüne aittir ve kurbanının yüzüne karşı dalga geçen zorba gibi «Evet, ben çirkinim, ve sen bana gülmeye cesaret edemezsin» demek içindir. Kaz adımı, İngiltere’de niye kullanılmaz? Tanrı bilir ya bundan sadece memnuniyet duyacak bir sürü subay vardır. Kullanılmaz, çünkü caddelerdeki halk gülecektir. Belirli bir noktadan sonra askeri gösteri ancak sıradan insanın orduya gülmek cesaretini gösteremeyeceği ülkelerde mümkündür. İtalyanlar, İtalya

tamamen Alman kontrolü altına geçtiğinde kaz adımını kabul ettiler. Ve tahmin edileceği gibi Almanlar kadar iyi beceremediler. Vichy Hükümeti, eğer sağ kalırsa, Fransız ordusundan arta kalana katı bir gösteri disiplini sokmaya mecburdur. İngiliz Ordusunda talim, onsekizinci yüzyılın anılarıyla dolu olarak katı ve karmaşıktır, fakat kabadayılar olmaksızın gösteri, biçimsel bir yürüyüştür. O (ordu) kılıçla yönetilen bir topluma sahiptir, şüphesiz, fakat kınından çıkmaması gereken bir kılıç.

Ve henüz İngiliz uygarlığı, barbarlıklar ve anakronizmler karışımıdır. Ceza yasamız, Londra Kulesi'ndeki çakaralmazlar kadar gününü doldurmuştur. Nazi Fırtına Taburu'na karşı tipik İngiliz figürü, ondokuzuncu yüzyılda kalmış kafasıyla, hastalıklı, yaşlı, zorba, idamcı, hakim, cezalar dağıtan zorba çıkarılır. İngiltere'de insanlar hâlâ asılır ve dokuz kuyruklu kedi (kırbaç) ile kırbaçlanır. Bu cezaların ikisi de vahşi olduğu kadar iğrençtir. Fakat bunlara karşı gerçek bir halk protestosu olmamıştır. Halk (Dartmoor ve Borstal'da) bunları neredeyse hava koşullarını kabullenir gibi kabullenir. Onlar değişmez olarak görünen «yasa»nın parçalarıdır.

Burada çok önemli bir İngiliz özelliğine geliyoruz; Anayasacılığa ve yasallığa saygı.

Hiç kimse adil bir yasa düşlemez. Herkes bilir ki zenginler için bir yasa vardır, fakirler için de başka bir tane. Fakat, kimse bunun sonuçlarını kabul etmez, herkes bu yasaları, kayıtsız şartsız, saygıyla kabul eder ve sanki onlar olmazsa şiddet ve kargaşa olacağı duygusuna kapılır. «Beni hapse atamazlar, ben yanlış bir şey yapmadım», ya da «bunu yapamazlar, yasalara aykındır» sözleri İngiltere atmosferinin parçalarıdır. Toplumun açık düşmanları bile, bu duyguya herhangi başka biri kadar güçlü olarak sahiptir. Wilfred Macartney'in «Duvarların Ağzı Var» ya da Jim Phelan'ın «Hapishane Seyahati» gibi hapishane ile ilgili kitaplarda, davaları eleştiren vicdan sahiplerinin ciddi bönlüklerinde, ya da önemli Marxist profesörlerin «İngiliz adaletinin yanılgısı» gibi mektuplarındaki vurgulamalarında bu görülebilir. Herkes bütün kalbiyle adilce yönetilebilecek bir yasanın olabileceğine, olması gerektiğine inanır. Totaliter görüş, yasa gibi şeyler içermez, sadece güç vardır, kökünden koparılmamış güç. Aydınlar bile onu sadece teoride kabul ederler.

Bir yanılsama yarı gerçek haline gelebilir, bir maske bir yüzün ifadesini değiştirebilir. Aşina olduğumuz, demokrasi totaliterlikle «aynı şeydir», «o

kadar kötüdür» tartışmaları bu olguyu hesaba katmaz. Bütün bu gibi tartışmalar, özünde yarım ekmek ekmeksizlikle aynı şeydir demeye gelir. İngiltere'de adalet, özgürlük ve nesnel gerçek gibi kavramlara hâlâ inanılır. Bunlar yanılsamalar olabilir, fakat çok güçlü yanılsamalardır. Bunlara olan inanç idareyi etkiler ve ulusal hayat bu nedenle farklı olur. Bunun kanıtı için çevrene bak. Nerede coplar, nerede hintyağı? Kılıç hâlâ kınında ve o orada durdukça çürüme belirli bir noktanın ötesine geçemez, örneğin, İngiliz seçim sistemi tam fakat açık bir sahtekarlıktır. Bir düzine açık yolla zengin sınıf lehine bölgelendirilir. Fakat halkın kafasında derin değişiklikler olana dek o, *tamamen* çöküntüye uğramaz. Oy sandığının başına, elindeki Revolver ile size nereye oy atacağınızı söyleyen birini bulmak için ya da oylarınızın hesaba katılmayacağını bildiğiniz ya da dolaysız bir rüşvet alacağınız için gitmezsiniz. İkiyüzlülük bile güçlü bir koruyucudur. Fakat yasayı belirli ölçüde kitaplara göre açıklayacak ve İngiltere'nin sembolik figürleri olan rüşvetsiz bir çevrede karar verecek olan idamcı hakim, o yaşlı kötü adam, kırmızı robu, at kılından peruğu ile yaşadığı yüzyıl hakkında bir dinamit kadar öğreticidir. O, gerçeklik ve yanılsamanın, demokrasi ve ayrıcalığın, nezaket ve hilekarlığın ve ulusun kendini o aşina biçimi içinde koruduğu maharetli uzlaşmalar ağının simgesidir.

III

Şimdiye kadar «ulus», «İngiltere» ve «Britanya»dan kırkbeş milyon ruh sanki bir birim olarak ele alınabilir gibi söz ettim. Fakat İngiltere bilindiği gibi zengin ve fakir iki ulus değil mi? Yüzbin pound yıllık geliri olan bir insanla bir pound haftalık geliri olan bir insan arasında ortak birşeyler olduğunu kim söyleyebilir? Hatta Galli ve İskoç okurlar «Britanya» teriminden daha çok «İngiltere» yi kullandığım için Londra'da iç eyaletlerle ve kuzeyde ya da batıda, bütün nüfusun kendine ait bir kültüre sahip olmamasına rağmen, kendilerini saldırıya uğramış hisseder.

Eğer ikinci nokta öne alınırsa bu soruna daha iyi bir yaklaşım yapılabilir. Britanya'nın sözde ırklarının kendilerini diğerlerinden çok farklı hissettikleri tamamen doğrudur. Örneğin, bir İskoçyalıyı İngiliz olarak adlandırırsanız size teşekkür etmez. Bizim bu konudaki rahatsızlığımızı, adalarımızı altı farklı isimle adlandırmamızdan da anlayabilirsiniz. İngiltere, Britanya, Büyük Britanya, Britanya Adaları, Birleşik Krallık ve çok heyecanlı durumlarda Albion. Güney ve Kuzey İngiltere arasındaki

farkları bile çok büyütürüz gözlerimizde. Fakat her nasılsa bu farklar her hangi iki Britanyalıyı bir Avrupalı ile karşılaştırdığımızda yok olur. Amerikalılar dışında İngiliz ve İskoç, hatta İngiliz ve İrlanda İngilizcesini ayırt edebilecek yabancıya çok zor rastlanır. Bir Fransız için Bretone ve Auvergnat’lar tamamen farklıdırlar ve Marsilyalı aksam Paris’te sürekli bir şaka konusudur. Biz, Fransa’dan ya da Fransızdan konuştuğumuzda ise, onu bir bütün, tek bir uygarlık olarak algılarız. Gerçekte de öyledir. Bizde de böyle. Dışarıdan bakıldığında Cockney (Londra’nın bir bölümü çn.)li ile Yorkshire’lı arasında bile güçlü bir aile benzerliği vardır.

Ve dışarıdan bir ulus olarak bakıldığında zengin ve fakir arasındaki ayrım da azalır. İngiltere’de servet eşitsizliği konusunda şüphe yoktur. Eşilsizlik herhangi bir Avrupa ülkesindekinden daha büyüktür ve bunu görebilmek için en yakın caddeye bir bakmanız yeter. Ekonomik olarak, eğer üç ya da dört değilse kesinlikle iki ulustur. Fakat aynı zamanda halkın geniş çoğunluğu kendisini tek bir ulus olarak görür ve birbirlerine yabancılardan daha yakın olduklarının bilincindedir. Yurtseverlik genellikle sınıf nefretinden ve her zaman da her çeşit enternasyonalizmden daha güçlüdür. 1920’deki kısa süre dışında («Rusya’dan ellerinizi çekin» hareketi) İngiliz işçi sınıfı enternasyonal olarak davranmamıştır. İkibuçuk sene boyunca Ispanya’daki yoldaşlarının yavaş yavaş boğulduğunu seyrettiler ve desteklemek için tek bir grev dahi yapmadılar. Fakat kendi ülkeleri (Lord Nuffield ve Mr. Montagu Norman’ın ülkesi) tehlikeye düştüğünde tavırları çok farklı oldu. İngiltere istilaya yakın göründüğü zaman Anthony Eden radyodan Yerel Savunma Gönüllüleri için çağrı yaptı. İlk 24 saatte 250.000 erkek ve peşinden gelen bir ay içinde 1.000.000’u daha bu çağrıya cevap verdi. Örnek olarak savaşa katılmayı reddedenlerin sayısı ile bu miktar kıyaslanınca geleneksel bağlılıkların gücünün yenilere oranla ne kadar fazla olduğu görülür.

İngiltere'de yurtseverlik çeşitli sınıflar içinde değişik biçimler alır fakat bir bağlantı ipi gibi hemen tamamına uzanır. Sadece Avrupalılaşmış aydınlar buna karşı gerçekten bağışıklıdır. Olumlu bir duygu olarak orta sınıfta yüksek sınıfa göre daha güçlüdür -örneğin ucuz okullar yurtsever gösterilere pahalı okullara kıyasla daha çok katkı yaparlar- fakat hain zenginlerin sayısı ve Laval-Quisling tipinde adamlar muhtemelen çok azdır. İşçi sınıfında yurtseverlik derin fakat bilinçsizdir. İşçinin kalbi İngiliz bayrağını gördüğünde daha hızlı atmaz. Ama İngilizlerin meşhur «ada olma durumu» ve «yabancı korkusu» işçi sınıfında burjuvazide olduğundan daha

fazladır. Bütün ülkelerde fakirler zenginlerden daha ulusaldır, fakat İngiliz işçi **sınıfı** yabancı alışkanlıklara nefret duymada ibaşta gelir Dışarıda uzun süre yaşamak zorunda olduklarında bile ya-bancı yemeklere alışmayı ve yabancı dilleri öğrenmeyi reddederler. Hemen her işçi sınıfı kökenli İngiliz erkeği yabancı bir sözcüğü doğru hecelemeyi kadınca bulur. 1914-1918 savaşı sırasında İngiliz işçi sınıfı çok nadir bulunacak ölçüde ilişkiler kurdu yabancılarla. Bunun tek sonucu cesaretlerine hayran oldukları Almanlar dışında bütün Avrupalılara nefret dolu olarak geri dönmek oldu. Fransız toprağında geçen dört sene onlara şarabı bile sevdiremedi. İngilizlerin «adalılığı» ve yabancıları ciddiye almayı reddetmeleri zaman zaman çok ağır ödenen bir budalalıktır. Fakat o İngiliz gizeminde oynar rolünü ve bunu yoketmeye çabalayan aydınlar genellikle daha çok zarar yapmışlardır. Temelde turistleri reddeden ve istilacıyı içeri sokmayan İngiliz karakteri aynı niteliktedir.

Yine önceki bölümün girişinde değindiğim görünüşte tesadüfi olan iki İngiliz özelliğine geri dönüyoruz. Bir tanesi sanatsal yeteneksizliktir. Belki de bu İngilizlerin Avrupa kültürünün dışında olduğunu söylemenin başka bir yoludur. En fazla yetenek içeren bir sanat dalı edebiyattır. Ama o da sınırları geçemeyen tek sanattır. Edebiyat» özellikle şiir, ve dahası lirik şiir bir çeşit aile şakasıdır ve kendi dil grubunun dışında ya çok az, yada hiç değeri yoktur. Shakespeare dışında en iyi İngiliz şairleri salt isimleri ile bile nadiren tanınır Avrupa'da. Yaygın bir şekilde okunanlar yalnızca yanlış nedenlerden ötürü hayranlık duyulan Byron ve İngiliz ikiyüzlülüğünün bir kurbanı olarak acınan Oscar Wilde'dır. Ve bununla bağlantılı olarak, çok açık olmamasına rağmen, hemen hemen her İngiliz'de düzenli bir düşünce sistemine hatta mantık kullanımına karşı felsefi yetenek azlığı vardır.

Bir noktaya kadar ulusal birlik duygusu bir «dünya görüşünün» yerini tutar. Çünkü yurtseverlik evrenseldir ve zenginler bile ondan etkilenirler, öyle anlar olur ki bütün ulus sanki bir kurtla karşılaşmış sığır sürüsü gibi aniden hep birlikte hareket eder. Fransa'daki felaket sırasında açıkça böyle bir an söz konusuydu. 8 ay boyunca savaş konusunda süren bulanık şaşkınlıktan sonra halk aniden ne yapmak gerektiğini kavradı. Önce orduyu Dünkerk ten geri çekmek ve sonra da istilayı önlemek. Bir devin uyanışı gibiydi. Çabuk! Tehlike! Filistinliler üzerinde Samson! Ve bu ani ortak eylemden sonra -ve sonra,- ne yazık ki hemen uykuya dalış. Bölünmüş bir ulusta büyük bir barış hareketinin yükselmesi için kesin bir an olacaktı. Fakat bu her zaman İngilizlerin içgüdüsünün onlara doğru şeyi yapmalarını

söyleyeceği anlamına gelir mi? Hayır, o sadece onlara aynı şeyi yapmalarını söyleyecektir. Örneğin 1931 Genel Seçiminde mükemmel bir birlik içinde hep birlikte aynı yanlışı yaptık. Hepimiz Gadarene domuzu gibi dar kafalıydık. Fakat istemlerimize karşı olan bir eğilime girdiğimizi söyleyebileceğimizden dürüst olarak şüphe ediyorum.

Bundan anlaşılır ki İngiliz demokrasisi bazen göründüğünden daha az sahtedir. Yabancı bir araştırmacı, sadece, muazzam servet eşitsizliğini, berbat seçim sistemini, hakim sınıfın basın üzerinde kontrolünü, radyo ve eğitimi denetlemesini görür ve bundan demokrasinin sadece diktatörlüğün kibar ismi olduğu sonucunu çıkarır. Fakat bu bakış, liderler ve idare edilenler arasındaki dikkate değer uyuşmanın talihsiz varlığını reddeder. Oysa, birçoğu bunu onaylamaktan nefret etse de 1931 ve 1940 arasında Ulusal Hükümet halk kitlesinin istemini temsil etmiştir. İşsizliğe ve gecekondulara esnek davranmış ve korkakça bir dış politika uygulamıştır. Evet, fakat kamuoyu gibi yaptılar. O bir durgunluk dönemiydi ve onun doğal liderleri aleladeydiler.

Birkaç bin solcunun kampanyalarına rağmen İngiliz halkının büyük çoğunluğunun Chamberlain’ın dış politikasının arkasında olduğu tamamen belliydi. Dahası sıradan halkın zihnindeki mücadelenin aynısı Camberlain’ın kafasında da sürmekteydi. Muhalifleri onda İngiltere’yi Hitler’e satmaya niyetli karanlık ve hilekar bir plancı görüyorlardı, fakat o daha çok bulanık kafasına göre en iyiyi yapmaya uğraşan aptal ve yaşlı bir adama benziyordu. Aksi takdirde onun politikasının çelişkilerini anlamak zordur, olayları kavramadaki hatasının farkındaydı. Halk kitlesi gibi o da ne savaşın, ne de barışın bedelini ödemek istiyordu. Ve kamuoyu birbiriyle çatışan, uyuşmaz politikalarının hemen hepsinin arkasındaydı. Münih’e gittiğinde, Rusya ile bir anlaşma sağlamaya uğraştığında, Polonya'ya garanti verdiğinde, onu onurlandırdığında ve isteksiz isteksiz savaş ilan ettiğinde hep onun arkasındaydı. Sadece politikasının sonuçları kolayca anlaşılır olduğunda ona karşı döndü, aynı zamanda son yedi sene içindeki kendi derin uykusuna karşı dönmekti bu. Bundan sonradır ki halk, savaşın dövüşülmeden kazanılamayacağını anlamaya yeterli olan kendi mizacına uygun bir lider seçti, Churchill. Daha sonra, belki, sadece sosyalist ulusların etkili bir şekilde dövüşebileceğini kavrayabilen bir lider seçecektir.

Bütün bunlarla İngiltere’nin gerçek bir demokrasi olduğunu mu söylemek istiyorum? Hayır, Daily Telegraph’ın bir okuyucusu bile yutmaz

bunu.

İngiltere güneşin altındaki en fazla sınıf hakimiyeti olan ülkedir. Yaşlı ve aptal tarafından hüküm sürdürülen kendini beğenmişliğin ve ayrıcalığın ülkesidir.

Fakat onun hakkında herhangi bir hesaplama ruhsal birliği, hemen bütün sakinlerinin kriz anlarında geliştirdikleri ortak duygu ve eylem birliği eğilimini değerlendirmek zorundadır. İngiltere kendi ulusundan yüzbinlerce insanı sürgünlere ve toplama kamplarına göndermek zorunda kalmamış tek büyük ülkedir. Şu anda savaştan bir sene sonra, hükümeti eleştiren, düşmanı öven çevresindekileri rahatsız eden gazete ve dergiler hemen hiç müdahale olmaksızın caddelerde satılmaktadır. Bu, konuşma özgürlüğüne saygıdan önce bu gibi şeylerin sorun olmadığının basit algılanmasından gelir. Peace News gibi bir gazetenin satılmasını serbest bırakmak güvenlidir çünkü nüfusun yüzde 95'inin onu okumak istemeyeceği kesindir. Ulus birbirine görünmez bir zincirle bağlıdır. Herhangi bir normal zamanda hakim sınıf soyacak, kötü yönetecek, sabotajlayacak ve bizi batağa sürecektir, fakat kamuoyu kendi kendini dinlemeye bırakıldığında onlar da aşağıdan gelen duyguyu önleyemeyecek ve buna cevap vermemek zor olacaktır. Solcu yazarların bütün hakim sınıfı «Pro-Faşist» olarak adlandırmaları tamamen aşırı bir basitleştirmedir. Bizi bugünkü geçide getiren politikacıların iç hizipleşmeleri arasında bile *bilinçli* hainler olduğu şüphelidir.

İngiltere'de olan bozuşma nadiren bu cinstendir. Sağ elin sol elin ne yaptığını bilmemesi hemen her zaman kendini aldatmanın doğasında vardır. Ve bilinçsiz olmanın, sınırı vardır. Bu çok açık olarak İngiliz basınında görülür. İngiliz basını dürüst müdür, değil midir? Normal zamanlarda hiç dürüst değildir. Bütün gazetelerin sorunu reklamlarını yaşatmaktır ve reklam verenler de haberler üzerinde dolaylı bir sansür uygularlar. İngiltere'de açıkça rüşvet alan tek bir gazete olduğunu sanmıyorum. III. Cumhuriyetin Fransası'nda bazı gazetelerin birkaç kilo peynir gibi tezgahın üzerinden alındığı bilinir. İngiltere'de toplumsal hayat skandallara *açık* olmamıştır. Hilekarın salıverileceği bozuşma düzeyine erişmemiştir o.

İngiltere ne Shakespare'in cevherli adasıdır ne de Dr. Goebbels tarafından adlandınıldığı gibi cehennemdir. O bir aileye ama inatçı ve katı bir Viktorya çağı ailesine benzer, çok fazla oyunbozanı yoktur ama kirli çamaşırları dolaplardan taşmaktadır. Selam durulacak zengin ilişkilere, iğrentiyle üstü örtülen rezilliklere ve aile gelirinin kaynağı üzerine derin bir

sessizliğe sahiptir. O, gençleri genellikle aykırı olan ve gücün çoğunun sorumsuz amcalarla yatalak teyzelerin elinde olduğu bir ailedir. Halâ, bir ailedir. Özel diline, ortak anılara sahiptir ve bir düşmanın yaklaşması halinde saflarım sıklaştırır. İngiltere’yi bir cümlede belki de, yanlış üyelerin kontrol ettiği bir aile olarak tanımlayabiliriz.

IV

Waterloo savaşı Eton'un oyun alanlarında kazanılmış olabilir, fakat son savaşların ilk muharebeleri hep burada kaybedilmiştir. İngiliz hayatının en baskın olgularından biri, yüzyılın son üç çeyreğinde hakim sınıfın yeteneğinin düşüşü olmuştur.

1920 ile 1940 yılları arasında bu adeta bir kimyasal reaksiyon hızıyla olmuştur. Henüz, yazarken hâlâ bir hakim sınıftan bahsetmek mümkün. Yeni iki ağzı ve üç sapı olan eski bir bıçak gibi İngiliz toplumunun üst katı hâlâ hemen hemen 19. yy. ortasında neyse şimdi de o, 1832›den sonra eski toprak sahibi aristokrasi hızla gücünü kaybetti, ama yok olacağına, fosilleşeceğine kendi yerini almış olan tüccarlar ve fabrikatörlerle evlilik ilişkilerine, kız alıp vermelere girdi ve onları kendisinin tam kopyalarına dönüştürdü. Oğulları bu amaca göre düzenlenmiş okullarda doğru tavrı öğrenirken varlıklı gemi ve pamuk dokuma tezgahı sahipleri bir kır centilmeni havasına büründüler. İngiltere sonradan görmelerle sürekli yenilenen bir aristokrasi tarafından yönetildi. Bu kendi kendini yaratan insanların sahip olduğu enerjiye, kamu hizmetinde önemli bir geleneği olan bir sınıf içinde yol alışına bakarak bu yolla yetenekli egemenlerin yetişeceği umulabilirdi.

Ve her nasılsa hakim sınıf bozuştu, yeteneğini, cesaretini, hatta sonunda insafsızlığını bile kaybetti, ta ki istisnai yetenekleriyle Eden ve Halifax gibi iddialı azametli adamlar ortaya çıkana dek. Mesela Baldvrin’e azametli gibi bir paye verilemezdi. O sadece bir hava boşluğuydu, 1920lerde İngiltere'nin iç sorunlarının ele almışı yeterince berbattı, ama 1931-1939 arasındaki İngiliz dış politikası dünyanın garabelerinden biriydi. Niye? Ne olmuştu? Her kritik anda her İngiliz devlet adamı neden yanılmaz bir içgüdü ile yanlış yaptı?

Bunun altında yatan zengin sınıfın bütün tavır alışının uzun bir süredir haklı çıkarılabilir olmaktan uzak oluşuydu. Onlar geniş bir İmparatorluğun

ortasına oturup, dünya çapında bir mali ağdan çıkar ve kâr elde ettiler ve harcadılar .... nereye? İngiliz İmparatorluğunun içindeki hayatın bir çok bakımdan dışarıdakinden güzel olduğunu söylemek hoş olurdu. İmparatorluk halâ az gelişmiş, Hindistan Orta-çağda uyuyor, Dominyonlar boş, ve yabancılar kıskançlıkla süzülüyorlar. İngiltere bile gecekondular ve işsizlerle doldu. Yalnızca malikânelerdeki yarım milyon insan varolan sistemden yararlandı. Dahası küçük işletmelerin kaynaşma ve büyüme eğilimi giderek zengin sınıftan işlevlerini de götürdü, onlar salt *mülklüler'e* dönüştü, işleri ise ücretli yöneticiler ve teknisyenler tarafından yapılır oldu. Uzun bir süreden beri İngiltere'de fotoğraflarını *Tatler* ve *Bystander* da görebileceğiniz, nereye yatırdıklarını bile zorlukla bilebilecekleri parayla yaşayan ve sizin onlara ihtiyacınız olduğunu sanan tamamen işlevsiz bir «aylak zengin sınıfı var. Bu insanların varlığı hiç bir açıdan haklı görülebilir değildi. Bunlar basit parazitlerdir, topluma da bir pirenin köpeğe olduğu kadar yararlan vardır.

1920'de bütün bunların farkında olan bir kaç insan vardı. 1930'da artık milyonlar farkında bu durumun. Fakat İngiliz hakim sınıfı açıktır ki kendi yararının bittiğini kendi kendine onaylayamaz. Bunu yaptıklarında çekilmek zorunda kalacaklardır. Onlar Amerikan milyonerleri gibi muhalefeti rüşvet ve göz yaşartıcı bombalarla bastıran, bilinçli bir şekilde adaletsiz ayrıcalıklara dört elle sarılan haydutlara dönüşemezler. Hepsinin ötesinde onlar belirli bir geleceğe sahip olan bir sınıftır, eğer gerekirse buyrukların birincisi ve en büyüğü olarak *vatan için* ölmenin öğretildiği okullarda okumuşlardır. Kendi köylülerini yağmalarken bile kendilerini gerçek yurtseverler olarak *hissetmek* zorundaydılar. Açıkça onlar için tek bir kaçış vardır. Kavrayışsızlığa gömülmek, toplumu varolan biçiminde muhafaza etmek ve birtakım gelişmelerin mümkün olduğunu kavramakta *yetersiz* olmak.

Zor olmasına rağmen, büyük ölçüde gözlerini geçmişe sabitleyerek ve çevrelerinde olup biten bütün değişiklikleri farketmeyi red ederek başardılar bunu. Bu, İngiltere'de çok şeyi açıklar; kırsal hayatın bozuluşunu, uydurma bir feodalizm için en iyi işçilerin topraklardan uzaklaştırılışını ve geçtiğimiz yüzyılın 80'lerinden beri içinde çok az şeyin değiştiği okullardaki durgunluğu. 50'lerden bu yana İngiltere'nin üstlendiği her savaş bir dizi felaketle başladı; durum ancak toplumsal konumda nispeten aşağı olan insanlar tarafından korundu. Aristokrasiden gelen yüksek komudanlar modem savaş için hazırlanamadılar, çünkü bunu yapabilmek için kendi

kendilerine dünyanın değiştiğini itiraf etmek zorundaydılar. Her zaman modası geçmiş silah ve yöntemlere dört elle sarıldılar çünkü her savaşı kaçınılmaz bir şekilde bir öncekinin tekrarı sanıyorlardı. Boer savaşına hazırlandılar ve bugünkü savaştan önce de 1914 için hazırlandılar. Şu anda bile İngiltere'de yüzbinlerce insan konserve açmaktan başka hiç bir işe yaramayacak bir silahın süngünün eğitimini yapıyor. Önemle görülmektedir ki donanma ve hava kuvvetleri her zaman düzenli ordudan daha etkili olmuştur. Ama donanma kısmen ve hava kuvvetleri de zar-zor hakim sınıfın yörüngesindedir..

Kabul edilmelidir ki olaylar barışçı yönde gittikçe, İngiliz hakim sınıfının yöntemleri onlara yeterince iyi hizmet etmektedir. Kendi halkları onlara açıkça hoşgörü gösterdi. Oysa İngiltere adaletsizce düzenlenebilirdi, belirli bir orana kadar ne sınıf savaşı tarafından, ne de bir gizli polis tarafından taciz edildi. İmparatorluk kendi boyutlarında hiç bir alanın olmadığı kadar barış içindedir. Dünyanın neredeyse dörtte birini kaplayan muazzam yüzeyinde büyük bir Balkan devletinin gerekli bulacağından daha az silahlı adam vardır. Altında yaşayan halktan ve yalnızca liberal ve negatif bir bakışla, İngiliz hakim sınıfı notunu aldı. Onlar gerçek modem adamlara Nazilere ve Faşistlere tercih edilebilirdi. Fakat uzun zamandan beri açıktır ki onlara dışarıdan gelecek herhangi bir ciddi saldın karşısında çaresiz kalacaktır.

Onlar Faşizme ya da Nazizme karşı mücadele edemediler, çünkü onu anlayamadılar. Eğer Komünizm Batı Avrupa'da ciddi bir güç olsaydı onunla da mücadele edemezlerdi. Faşizmi anlamak için sosyalizm teorisini öğrenmeleri gerekecekti ki bu da onları yaşadıkları ekonomik sistemin adaletsiz yetersiz ve modası geçmiş olduğunu kavramaya zorlayacaktır. Fakat kendilerini yüzyüze gelmemek için eğittikleri olgu da tam buydu. Onlar Faşizme 1914'ün süvari generalleri gibi muamele ettiler; onu önemsemeden, makineli tüfeklerle. Saldırganlık ve katliam yıllarından sonra da tek bir şeyi öğrendiler; Hitler ve Mussolini Komünizm'e düşmandı. Bu nedenle onların İngiliz hissedara arkadaşça *davranması gerektiği* üzerine tartışıldı. Bundan dolayı Ispanya Cumhuriyetçi hükümetine yiyecek götüren İngiliz gemilerinin İtalyan uçakları tarafından bombalanmış olduğu haberinin Muhafazakâr milletvekillerinin vahşi sevinciyle karşılaşması gerçekten korkutucu bir manzaraydı. Faşizmin tehlikeli olduğunu kavramaya başladıklarında bile, onun zorunlu devrimci doğası, gerçekleştirebileceği muazzam askeri güç, kullanacağı taktiklerin

çeşidi, onların kavrayışının tamamen ötesindeydi. İspanya İç Savaşı sırasında, Sosyalizm üzerine 6 penny’lik bir broşürden edinilebilecek politik bilgiye sahip herhangi biri bilirdi ki, eğer Franko kazanırsa sonuç İngiltere için stratejik olarak felaket olacaktır; ve hayatlarını savaşı araştırmaya vermiş general ve amiraller bu olguyu kavramaya yetersizdiler henüz. Bu politik cehalet damarı bütün İngiliz resmi hayatını dolaşıyordu, kabine bakanları, elçiler, konsoloslar, yargıçlar, ve polisler. «Kızıl »ı tutuklayan bir polis «kızıl »ın anlattığı teorileri anlamaz, eğer zengin sınıfın muhafızlığını yaptığını düşünürse bu ona hiç de hoş gözükmeyebilir. Askeri istihbaratın bile yeni ekonomik doktrinler ve yeraltı partilerinin dallanıp budaklanması üzerine cehaleti nedeniyle ümitsizce dara düştüğünü düşünmek için neden var.

Gerçek olan odur ki herhangi bir zengin Yahudi olmadıkça, Faşizmden Komünizm ya da Demokratik Sosyalizmden korktuğundan daha az korkar. Unutulmamalıdır ki, neredeyse bütün İtalyan ve Alman propagandası bunun üzerini örtmek için düzenlenmiştir. Simon Hoare, Chamberlain v.b. gibi adamların doğal güdüleri Hitler’le uyuşmaktaydı. Fakat -burada İngiliz hayatının özgün bir görünümü olarak bahsettiğim derin ulusal dayanışma duygusu işe karışıyor- onlar bunu ancak İmparatorluğu yıkmak ve kendi halklarını yarı köleliğe satmakla yapabilirlerdi. Fransa”daki gibi gerçekten kokuşmuş bir sınıf bunu rahatsızlık duymadan yapacaktır. Fakat İngiltere’de olaylar bu kadar ileri gitmemiştir. İngiliz yaşamında «Fatihlerimize bağlılık görevi» türünden yaltaklanma konuşmaları yapacak politikacılar oldukça zor bulunur. Gelirleri ve ilkeleri arasında öteye beriye savrulan Chamberlain gibi adamlar iki dünyaya da kötülükten başka bir şey yapamazlar.

Bir şey kendini her zaman göstermiştir, İngiliz hakim sınıfı *ahlaki* olarak sağlamdır, savaş zamanında kendilerini öldürtmeye yeterince hazırdırlar. Daha yeni Flander'deki seferde, bir çok Dük, Earl ve soylu öldürülmüştür. Eğer bu insanlar bazen ilan edildiği gibi alçak hainler olsaydı bunlar olamazdı. Onları harekete getiren etkileri yanlış anlamamak önemlidir aksi halde onların eylemleri öngörülemez. Onlardan umulan hainlik ya da fiziki korkaklık değil, kavrayışsızlık, bilinçsiz sabotaj ya da yanlış şeyi yapmaktaki yazılmaz güdüleridir. Onlar rezil ya da hep birlikte rezil değildir onlar yalnızca eğitilmezdir. Yalnızca para ve güçleri kalmadığında aralarındaki gençler hangi yüzyılda yaşadıklarını kavramaya başlayacaktır.

V

İki savaş arası dönemde İmparatorluğun durgunluğu İngiltere’de herkesi etkiledi fakat özellikle orta sınıfın iki alt kesimi üzerinde dolaysız etki yaptı. Bunlardan biri Blimp’ler olarak adlandırılan askeri emperyalist orta sınıf ve diğeri de sol kanat aydınlardı. Bu görünüşte düşman sembolik zıt iki tip-küçük beyinli, kalın enseli, dinazor misali kadrosuz Albay ve azametli duruşu, kubbemsi alnıyla alim taslağı - birbirleriyle zihinsel olarak sürekli bir karşılıklı etkileşim içindedirler ve her halde önemli bir oranda da aynı ailedendirler.

Bundan 30 yıl önce Blimp sınıfı zaten hayatiyetini kaybediyordu. Kipling’in tasvir ettiği oğullarını donanma ve orduya subay veren ve Yukon’dan Irrawaddy'e kadar dünyanın bütün boş yerlerine üşüşen bereketli cahil aileler 1914’ten önce önemini yitirmişti. Onları öldüren şey telgraftı. Küçülen ve gün geçtikçe Whitehall (Parlamento) tarafından yönetilen bir dünyada her sene daha az bireysel insiyatif kalıyordu onlara. Clive, Nelson, Nicholson, Gordon misali adamlar modem İngiliz İmparatorluğunda yer bulamayacaktır. 1920’lerden bu yana sömürge imparatorluğunun neredeyse her santimi Whitehallın ellerindeydi. Hüsnüniyet sahibi aşın uygar adamlar koyu renk elbiseler siyah fötr şapkalar içinde sol kollarından kibarca sallanan şemsiyeleriyle Malaya ve Nijerya, Mombasa ve Mandalay üzerine sıkıcı hayat görüşlerini dayatıyorlardı. Ne zaman imparatorluk kuruculan katipler düzeyine indirilse kağıt ve kırtasiyecilik dağları altına gömülmüşlerdir. 20’lerin başında bütün imparatorlukta daha parlak günlerden tanınan yaşlı bürokratlar sürüp, giden değişikliklerin altında çaresizlikle kıvranıyorlardı. Bu zamandan sonra da yetenekli genç insanları imparatorluk dairesinde bir yer almaya ikna etmek olanaksız oldu. Ve resmiyet dünyası için geçerli olan ticaret dünyası için de geçerliydi. Büyük tekel şirketleri, küçük tüccar sürüleri tarafından yutuldu. Tehlikelere atılıp Hint Adaları’na ticarete gitmek yerine Bombay ve Singapur’daki yazıhanelerde oturuyorlardı. Ve Bombay’la Singapur’daki hayat, gerçekte Londra’daki hayattan daha sıkıcı ama daha güvenliydi. Emperyalist ruh, orta sınıfta büyük ölçüde aile geleneğine bağlı olarak güçlü kaldı. Fakat imparatorluğu yönetme işi çekici olmaktan çıkmıştı. Az miktarda yetenekli adam imparatorluğun parçalanmasını önlemek umuduyla Süveyş’in doğusuna gitti.

Fakat emperyalizmin ve bir ölçüde 1930'larda gördüğümüz İngiliz moralinin zayıflaması, kısmen imparatorluğun durgunluğunda boy veren sol kanat aydınının eseridir.

Şu belirtilmelidir ki şimdi, şu ya da bu anlamda «sol» olmayan bir aydınlar takımı yoktur. Belki de son sağ kanat aydını T.E. Lawrence'di. 1930'lardan bu yana «aydın» olarak tanımlanabilecek herkes varolan düzenle sürekli bir uyuşmazlık halinde yaşamıştır. Zorunluydular, çünkü toplum onlara hiç yer ayırmamıştı. Ne gelişen, ne de parçalanan durgun bir imparatorlukta ve başlıca serveti şaşkınlığı olan insanlar tarafından yönetilen bir İngiltere'de «akıllı» olmak şüpheli olmaktı. Eğer T.S. Eliot'un şiirlerini ya da Karl Marx"ın teorilerini anlayabilecek cinsten bir beyine sahipseniz, otoriteler bundan, sizin herhangi bir önemli işin dışında tutulmanız gerektiğini çıkaracaklardır. Aydınlar, kendileri için bir işlevi sadece edebi dergilerde ve sol kanat partilerde buldular.

İngiliz sol kanat aydınının zihinsel yapısı, yarım düzine aylık ve haftalık yayından öğrenilebilir. Bütün bu yayınlarda hemen göze çarpan şey, genellikle olumsuz kavgacı yaklaşımları ve her zaman herhangi bir yapıcı öneriden tam anlamıyla uzak oluşlarıdır. Onlarda, iktidarda hiç olmamış ya da bunu hiç ummayan insanın sorumsuz şikayetinden başka çok az şey vardır. Göze çarpan başka bir özellikleri de düşünceler dünyasında yaşayan ve fiziksel gerçeklikle çok az ilişkisi olan insanların duygusal sığlığıdır. 1935"e kadar solun pek çok aydını, şaşırtıcı derecede pasifistti. 1935-39 yılları arasında Almanya'ya karşı savaş için yırtındılar. Ve savaş başladığında da çabucak öfkeleri geçiverdi. Kesinlikle değilse de yaygın olarak, İspanya iç savaşı sırasında en anti-faşist olanların çoğunun bugün bozguncu olduğu doğrudur. Ve burada İngiliz aydınında bulunan en önemli gerçek yatar: Onların ülkenin ortak kültüründen kopuklukları.

İngiliz aydını, bir noktaya kadar Avrupalılaşmıştır. Mutfaklarını Paris'ten, görüşlerini Moskova'dan alır. Ülkenin genel yurtseverliği içinde onlar bir muhalif düşünce adası oluştururlar. İngiltere belki de aydınlarının kendi milliyetlerinden utandığı tek büyük ülkedir. Sol -kanat çevrelerde her zaman İngiliz olmaktan hoşnutsuzluk vardır ve at yarışlarından yağlı -pudinglere kadar her İngiliz kurumuna istihzayla gülmek bir görevdir. İlginçtir ki hemen her İngiliz aydını «Tarın Kralı Korusun» çalarken ayakta durmaktan, bir sadaka kutusundan para çalmaktan daha fazla utanır. Bütün bu kritik yıllar boyunca pek çok sol kanat üyesi İngiliz moraliyle bağlarını

keserek bazen ezilmişcesine pasifist, bazen şiddetli Rus taraftan, fakat her zaman Anti-İngiliz bir görüş yaymaya çalıştı. Bunun ne kadar etkili olduğu su götürür ama biraz olduğu da kesindir. Eğer İngiliz halkı senelerdir moralinin genel bir zayıflamasından muzdaripse ve bunun için faşist uluslar onların «düşkün» olduğuna karar verip savaşmaktan çekinmiyorlarsa, bundan solun entellektüel sabotajı kısmen sorumludur. *New Statesman* ve *New Chronicle*, ikisi birden Münih anlaşmasına karşı kıyamet kopardılar, bir yandan da onu kolaylaştıracak şeyleri yaptılar. On yıllık sistematik Blimpeziyeti Blimp'lerin kendilerini bile etkiledi ve silahlı kuvvetlere akılllı genç adamlar bulmak giderek daha da zor oldu. İmparatorluğun durgunluğu veri alındığında askeri orta sınıfın zayıflaması kaçınılmazdı fakat sığ solculuğun yayılması bu süreci hızlandırdı.

Şurası açıktır ki son on yıldır İngiliz aydınlarının özel konumu, salt *menfi* yaratıklar, salt anti-Blimp'ler olarak hakim sınıf aptallığının dolaylı bir ürünü olmaktır. Toplum onları kullanamaz ve onlar da ülke için «anca beraber kanca beraber» olunduğunu görerek onun içinde yer almazlar. Blimp'ler de alimler de, sanki doğa yasasıymış gibi zeka ve yurtseverliğin birbirinden ayrıldığını kabul ettiler. Eğer bir yurtseversen *Blackwood's Magazine* okursun ve tanrıya «beyinsiz» olduğun için şükredersin. Eğer aydınsan Union Jack'a (İngiliz Bayrağı) sırıtır ve fiziki cesareti barbarca görürsün. Şurası açıktır ki bu ahmakça uzlaşma devam edemez. Bloomsbury alimi, o mekanik sırıtmasıyla bir süvari albayı kadar çağdışıdır. Modern bir ulus bunlardan oluşamaz. Yurtseverlik ve zeka yine bir araya gelecektir. Dövüşüyor, hem de çok özel bir savaşta dövüşüyor olmamız gerçeği bunu mümkün kılabilir

IV

Geçen yirmi yılda İngiltere'deki en önemli değişikliklerden biri orta sınıfın yukarı ve aşağı doğru yayılması olmuştur. Bu öyle bir ölçüde oldu ki, toplumun kapitalistler, proleterler ve küçük burjuvalar (küçük mülk sahipleri) şeklinde olan sınıflaması hemen hemen tamamen eskidi.

İngiltere mülkiyet ve mali gücün çok az elde toplandığı bir ülkedir. Modern İngiltere'de elbiseleri, mobilyası ve muhtemelen bir evin dışında şeylere *sahip* olan çok az insan vardır. Köylülük uzun zamandan beri yok olmuştur, bağımsız esnaf yıkıma uğratılıyor ve küçük iş adamı sayısı giderek düşüyor. Fakat aynı zamanda modern endüstri, oldukça yüksek

ücretler alan çok sayıda yönetici, satış elemanı, mühendisler, kimyacılar ve her çeşit teknisyenler olmaksızın yürüyemeyecek kadar karmaşıklaşmıştır. Ve bunlar sırayla, profesyonel doktorlar, avukatlar, öğretmenler, sanatçılar v.b v.b sınıfına gerek duyarlar. Bunun içindir ki gelişmiş kapitalizmin eğilimi, bir zamanlar göründüğü gibi orta sınıfı yok etmek değil, genişletmek yönündedir.

Fakat bundan da önemlisi, işçi sınıfı arasında orta sınıf düşünce ve alışkanlıklarının yayılmasıdır. İngiliz işçi sınıfı otuz sene öncesine kıyasla her bakımdan daha iyi durumdadır. Bu, kısmen, Trade-Union'laran fakat kısmen de fizik bilimlerin ilerlemesindendir. Ve, her zaman gerçekleşmese de, bir ülkenin hayat standartı ancak gerçek ücretlerdeki artışla birlikte gelişebilir Uygarlık, kendini bir noktaya kadar çizme mahmuzlarıyla yükseltebilir. Oysa toplumsal örgütlenmenin adaletsizliğine rağmen, belirli teknik gelişmeler bütün toplumun yararınadır. Çünkü bazı şeyler zorunlu olarak ortaklaşa sahiplenilir. Örneğin bir milyoner, sokak lambalarını kendisi için yakarken, başkaları için söndüremez. Şimdi uygar ülkelerin neredeyse bütün vatandaşları, iyi yollardan, musluktan akan sudan, polis korumasından, açık kitaplıklardan ve muhtemelen özgür eğitimden yararlanıyorlar. İngiltere'de halk eğitimi her zaman parasal olanaklardan yoksun bırakılmasına rağmen, öğretmenlerin samimi ve büyük ölçüde katkılarıyla gelişmiş ve okuma alışkanlığı alabildiğine yayılmıştır. Zengin ve yoksulun aynı kitapları okuması, aynı filmleri görmesi, aynı radyo programlarını dinlemesi giderek artmaktadır. Ve konut yapımındaki gelişmeler, ucuz elbiselerin toplu üretimi, yaşam tarzlarındaki ayrımı azaltmaktadır. Özellikle kadınların giysilerindeki zengin yoksul farklılığı otuz, hatta onbeş sene öncesine göre oldukça azalmıştır İngiltere, konutların yapımındaki gelişmeye rağmen, uygarlığın üzerinde bir leke gibi görünen gecekondulara hâlâ sahiptir, ama son on senedir özellikle yerel idareler tarafından yeni binalar yaptırıldı. Elektrik ışığı ve banyosu ile modem bir belediye konutu borsa simsarının villasından daha küçüktür, ama yine de aynı cinstir, tarım işçisinin kulübesi ise farklıdır tabii. Bir belediye evinde büyüyen biri -gerçekte görülebilir bu- gecekonduda yetişen birinden daha fazla orta sınıf görünümlüdür.

Bütün bunların etkisi davranış ve tavırların genel bir yumuşaması oluyor. Bu, modem endüstriyel yöntemlerin daha az kas gücüne ihtiyaç duyma eğilimi ve insanlara günlük işleri bittikten sonra daha fazla enerji bırakması gerçeği ile de artmaktadır. Hafif endüstrideki bir çok işçi bir doktor ya da

bakkaldan daha az el emekçisidir.. Zevklerde, alışkanlıklarda ve görünüşte işçi sınıfı ve orta sınıf birlikte davranıyorlar. Adaletsiz farklılıklar kalıyor fakat gerçek farklar azalıyor. Eski tür «proleter» -yakasız, traşsız ve kasları ağır işten çarpılmış- halâ var fakat sayısı sürekli azalıyor, o sadece İngiltere'nin kuzeyindeki ağır sanayi bölgelerinde çoğunlukta.

1918'den sonra İngiltere'de daha önce olmayan bir şey belirmeye başladı: Toplumsal sınıfı belirsiz insanlar. 1910'-da da bu adalardaki her insanoğlu, elbiseleri, davranışları ve aksanıyla belirli bir yere «yerleştirilebilirdi». Bugün durum böyle değil. Bütün bunların ötesi, endüstrinin güneye doğru kayması ve ucuz otomobil üretiminin sonucu olarak gelişen yeni kasabalarda durum böyle değildir. Geleceğin İngiltere'sinin tohumları için bakılacak yer hafif sanayi bölgeleri ve ana yol boylarıdır. Slough'da, Dagenham'da, Bamet'da, Letchworth'da, Hayes'de -gerçekten büyük yerleşim merkezlerinin varoşu olan her yerde- eski toplumsal örgü giderek yeni olan bir şeylere dönüşmektedir. Bu cam ve tuğla kalabalığı içinde, kasabanın malikane ve gecekondularıyla ya da kırın sefil kulübe ve senyör evleriyle oluşan keskin farklılıklar uzun süre var olamaz. Gelirin geniş bir derecelenmesi vardır fakat farklı düzeylerde yaşanan emekli sandığı daireleri ve belediye evlerinde, beton yollar boyunca ve yüzme havuzlarının çıplak demokrasisinde aynı türden bir hayat da vardır. Bu, radyosu, Picture Post'u ve içten yanmalı motoruyla, mütevazi bir besin etrafında yoğunlaşan epeyce kültürsüz ve sıkıcı bir hayattır. Bu, çocukların manyetolar üzerine derin bir bilgiyle ve İncil üzerine tam bir cahillikle yetiştikleri bir uygarlıktır. O uygarlığa en fazla evinde oturan halk ve daha kesin olarak modem dünyadaki teknisyenler, yüksek ücretli vasıflı işçiler, havacılar, radyo uzmanları, film üreticileri, tanınmış gazeteciler ve endüstriyel kimyacılar sahiptir. Onlar eski sınıf farklılıklarının yok olmaya başladığı belirsiz katmandır.

Biz yenilmezsek, bu savaş sınıf ayrılıklarının çoğunu ortadan kaldıracaktır. Her gün onların devam etmesini isteyen daha az insan kalıyor. İngiltere'deki yaşam örgüsünün değişmesinin onun kendine has tadını yok edeceğinden korkmamıza gerek yok. Büyük Londra'nın yeni *kırmızı şehirleri* yeterince kuru fakat bunlar değişimle birlikte giden aceleciliklerdir. İngiltere ne şekilde savaştan çıkarsa çıksın daha önce sözünü ettiğim özelliklerle derinden çınlayacaktır. Onu Ruslaşmış ya da Almanlaşmış görmeyi umut eden aydınlar yok olacaktır. Nezaket, ikiyüzlülük düşüncesizlik, yasaya saygı ve üniformaya nefret de, yağlı

pudingler ve sisli bulanık gökler gibi kalacaktır. Ulusal kültürü yok etmek için yabancı bir düşmanın uzun süren bir işgali gibi büyük felaketler gerekir. Borsa alaşağı edilecektir, pulluk yerini traktöre bırakacaktır, malikâneler çocukların tatil kamplarına dönüştürülecektir. Eton ve Harrow çekişmesi unutulacaktır ama İngiltere İngiltere olarak kalacaktır. Ölümsüz bir hayvan gibi geçmişe ve geleceğe uzanıyor, bütün yaşayan şeyler gibi görünüşü değiştirme ve aynı kalma gücüne sahip.

İKİNCİ KISIM

ESNAFLAR SAVASTA

I

Bu kitaba Alman bombalarının nağmeleriyle başlamıştım ve bu ikinci kısma, ilaveten baraj ateşinin velvelesiyle başlıyorum. Sarı top ateşleri gökyüzünü aydınlatıyor, şarapneller evlerin tepesinde patlıyor ve Londra Köprüsü düşüyor, düşüyor, düşüyor.

Harita okumayı bilen herkes, ölümcül bir tehlike içerisinde olduğumuzu bilir. Yenildiğimizi ya da yenilmeye mahkum olduğumuzu söylemiyorum. Hemen hemen tamamen sonuç bizim istemimize bağlı. Fakat şu anda -beş kulaçlık -bir çorbadayız ve bizi buraya halâ bağlandığımız budalalar getirdi, çözümlerimizi gözden geçirmezsek hep birlikte boğulacağız.

Savaş, özel kapitalist sistemin -toprağın, fabrikaların» madenlerin, taşımacılığın sadece kâr için çalışan özel mülk olduğu ekonomik sistemin-*yürümediğini* gösterdi. O malı kurtaramaz. Bu gerçek, geçen yıllarda milyonlarca insan tarafından biliniyordu. Fakat üstesinden gelinemezdi, çünkü, aşağıdan sistemi değiştirmek için gerçek bir istem gelmedi ve yukarıdakilerde tam bu noktada kendilerini koyu bir cahil olarak eğitmişlerdi. Tartışma ve propaganda hiç bir yere ulaşamadı. Mülkiyet lordları sadece kıç üstü oturdular ve herşeyin böyle daha iyi olduğunu iddia ettiler. Oysa, Hitler'in Avrupa'yı fethi kapitalizmin *fiziki* bir düşüşüydü. Savaş bütün kötülüklerine rağmen bir hadde kadar cevaplandınlamayan bir güç sınamasıdır, bir gücünü dene makinesi gibi. Büyük güç paraya döner ve sonucu öngörmenin de hiç bir yolu yoktur.

Gemi uskuru icat edildiğinde çarklı teknelerin mi, uskurlu teknelerin mi daha iyi olduğu konusunda yıllarca süren bir tartışma vardı. Çarklı tekneciler, bütün köhne şeyler gibi, samimi tartışmalarla desteklenen

şampiyonlara sahipti. Sonunda bir amiral, aynı güçte motorlara sahip biri uskurlu, biri çarklı iki tekneyi kıç kıça bağladı ve motorlarını çalıştırdı. Bu sorunu ilelebet çözdü. Flander'in ve Norveç'in tarlalarında olanlarda da buna benzer bir şeyler vardı. Şimdiye kadar her zaman planlı bir ekonominin plansız bir ekonomiden daha güçlü olduğu kanıtlandı. Fakat burada, bu çok suistimal edilen kelimelere, sosyalizm ve fasizm'e bir çeşit tanımlama getirmek gerekir.

Sosyalizm, genellikle «üretim araçlarının ortak mülkiyeti olarak tanımlanır, kaba olarak devlet bütün ulusu temsil eder, her şeye sahiptir ve herkes devletin işçisidir. Bu, insanlar elbise ya da mobilya gibi özel şeylere sahip olamazlar anlamına gelmez, fakat bütün üretici mallar, toprak, madenler, gemiler ve makineler devletin malıdır. Devlet, tek ve büyük üreticidir. Sosyalizmin her bakımdan kapitalizme üstün olduğu kesin değildir, fakat kapitalizmin aksine üretim ve tüketim sorunlarını çözdüğü kesindir. Normal zamanlarda kapitalist ekonomi ürettiği her şeyi tüketemez bunun için de sürekli bir artık ve işsizlik vardır (buğday fırınlarda yanar, ringa sürüleri tekrar denize dökülür vb, vb,). Öte yandan savaş zamanlarında bütün ihtiyaçları üretmekte zorluk çekilir, çünkü ucunda kâr görülmeksizin hiç bir şey üretilemez.

Sosyalist bir ekonomide bu sorunlar yoktur. Devlet sadece ne kadar malın gerekli olduğunu hesaplar ve onları üretmek için en iyisini yapar. Üretim sadece emek miktarı ve hammaddelerce sınırlandırılır. Para; iç amaçlar için bütün gücü esrarengiz bir şekilde kendinde toplayan bir şey olmaktan çıkar ve o anda kullanışlı olabilecek tüketim mallarından edinebilmek için yeterli miktarda basılan bir vesika haline gelir.

Oysa son bir kaç senede «üretim araçlarının ortak mülkiyeti» tanımının kendi başına sosyalizmin yeterli bir tanımı olmadığı ortaya çıkmıştır. Buna şunlar da ilave edilmelidir: Gelirlerin eşitliği (yaklaşıktan daha fazlası gerekmez), politik demokrasi ve bütün kalıtımsal ayrıcalıkların, özellikle eğitimde sona erdirilmesi.. Bunlar sınıf sisteminin yeniden belirmesine karşı zorunlu öz güvencelerdir. Merkezileşmiş mülkiyet, halk kitlesi kabaca aynı düzeyde yaşamaksızın ve hükümet üzerinde bir çeşit kontrole sahip olmaksızın pek az şey ifade eder. «Devlet» kendi kendini seçen bir partiden başka bir şey olmaz ve oligarşi; ayrıcalık, paradan çok güce dayanmış bir halde geri döner.

Peki o zaman faşizm nedir?

Faşizm, bir noktaya kadar Alman tipi kapitalizmin, sosyalizmden tam da bu görünümleri savaş amaçlarında etkin olabilmek için aldığı bir türüdür. İçeride Almanya sosyalist bir devletle epeyce ortak noktaya sahiptir. Mülkiyet, ortadan kaldırılmamıştır, halâ işçiler ve kapitalistler vardır ve bu önemli bir noktadır. Bütün dünyadaki zenginlerin faşizme duydukları eğilimin gerçek nedeni de budur. Nazi devriminden önce kapitalist olanların yine kapitalist, işçi olanların yine işçi olduğu genellikle söylenir. Fakat aynı zamanda sadece nazi partisinden ibaret olan devlet her şeyi kontrol eder. Yatırımı, hammaddeleri, faiz oranlarını, çalışma saatlerini, ücretleri, her şeyi kontrol eder. Fabrika sahibi halâ fabrikasına sahiptir ama pratikte bir yönetici düzeyine indirgenmiştir. Ücretler çok büyük oranda değişmesine rağmen gerçekte herkes devletin işçisidir. Böyle bir sistemin tek *etkinliği*, çok açıktır ki fazlanın ve muhalefetin yok edilmesidir. Yedi sene içerisinde o, dünyanın bugüne kadar gördüğü en güçlü savaş makinesini yarattı.

Fakat, faşizmin altında yatan düşünceyle sosyalizmin dayandığı düşünce, uzlaşmaz biçimde farklıdır. Sosyalizm, sonuç olarak eşit ve özgür insanların dünya devletini amaçlar. İnsan haklarının eşitliği genel kabul olarak alınır. Nazizm, tam tersini üstlenir. Nazi hareketinin arkasındaki itici güç, insan *eşitsizliğine* olan inançtır; Almanların diğer bütün ırklara üstünlüğü ve Almanya'nın dünyayı yönetme hakkı. Alman Reich'ı dışında hiç bir sorumluluk ve mükellefiyet tanımaz. En önemli nazi profesörleri defalarca yalnız nordik adamının tam insan olduğunu «kanıtladılar», hatta nordik olmayan insanların (bizim gibi) gorillerle çiftleşerek üreyebileceğini bile tartıştılar! Bunun içindir ki savaş sosyalizminin bir türü Alman devleti içinde var olurken, diğer taraftan fethettikleri uluslara yaklaşımları bir sömürücüden daha beter olmaktadır. Çeklerin, Lehlerin ve Fransızların işlevi sadece Almanya'nın ihtiyacını duyabileceği malları üretmek ve ancak onları açık bir isyandan uzak tutabilecek kadar bir gelir elde edebilmek olacaktır.. Eğer biz ele geçersek, işimiz muhtemelen Hitler'in Amerika ve Rusya'ya karşı yakında çıkabilecek savaşma silah üretmek olacaktır. Gerçekte nazilerin amacı, dört ana kastı ile Hindu dinine yakın olan bir kast sistemi kurmaktır. Tepede nazi partisi, ardından Alman halkı, onun ardından esir Avrupalı nüfusu, dördüncü ve sonuncu da Hitler'in «yarı maymunlar» dediği tamamen açık köleliğe indirgenecek renkli ırklar.

Bu sistem bize dehşetengiz gelebilir ama *yürüyor.* Yürüyor çünkü belirli bir amaca, dünya fethine göre donanmış planlı bir sistem ve ister kapitalist, ister işçi olsun hiç bir özel çıkarın yoluna dikilmesine izin vermiyor. İngiliz

kapitalizmi yürümüyor çünkü o, özel kârın temel amaç olduğu ve olması gerektiği rekabetçi bir sistem. O içindeki bütün güçlerin zıt yönlere çekiştirdiği ve bireyin çıkarlarının sık sık devletle zıtlaştığı bir sistem.

Bütün bu kritik yıllar boyunca İngiliz kapitalizmi, muhteşem endüstriyel işletmeleri ve kıyas kabul etmez kalifiye emek arzına rağmen savaş için hazırlanma zorlanmasında eşitsizdi. Modern ölçüde bir savaşa hazırlanmak için, tüketim maddelerinden kesmek demek olan ulusal gelirin büyük bir kısmını silahlanmaya yöneltmek zorundaydı. Bir bombardıman uçağının fiyatı elli otomobilin, sekiz bin ipek çorabın ya da milyonlarca somun ekmeğin fiyatına eşittir. Açıktır ki ulusal yaşam standardını düşürmeden bombardıman uçaklarına sahip olamazsınız. Mareşal Goering in söylediği gibi, tereyağı ya da toplar. Fakat Chamberlain m İngiltere'sinde geçiş yapılmadı, zenginler zorunlu vergilendirmeyle karşılaşmadılar ve zenginler halâ zenginken, fakirleri daha ağır vergilendirmek olanaksızdı. Dahası *kârı* temel amaç olarak gördüğü sürece, fabrikatör temel tüketim maddelerinden silahlanmaya doğru bir geçiş yapmaya niyetli değildir. Bir işadamının ilk görevi hissedarlarına karşıdır. Ingiltere tanka gerek duyabilir fakat belki de otomobile daha fazla öder. Savaş maddelerinin düşmanın eline geçmesini önlemek ortak bir duygudur fakat en yüksek pazarda satmak da bir iş görevidir. 1939 Ağustos'unun sonunda İngiliz tüccarları Almanya'ya satış açlığı içerisinde birbirlerini çiğneyerek saç, kauçuk, bakır ve cila satıyordu. Ve açıktır ki savaşın bir ya da iki hafta içerisinde patlak vereceğini biliyorlardı. Bu, bir insanın birisine boğazını kesmesi için bıçak satması kadar anlaşılır bir şeydir. Fakat çok «iyi işti».

Ve şimdi sonuçlara bakalım. 1934'ten sonra Almanya'nın yeniden silahlandığı biliniyordu. 1936"dan sonra kafasında göz taşıyan herkes savaşın geldiğini biliyordu. Münih'ten sonra sorun sadece savaşın ne kadar yakında çıkacağıydı. 1939 Eylül'ünde savaş başladı. *8 ay sonra* keşfedildi ki teçhizat olarak İngiliz Ordusu 1918 ortalamasının zar zor üzerindedir. Askerlerimizi sahillere doğru bir uçağa üç uçak, tanka karşı tüfek, makinelilere karşı süngüyle korkunç bir savaş içerisinde gördük. Subaylara verecek yeterli revolver bile yoktu. Savaştan bir sene sonra ordunun halâ üçyüz bin miğfer eksiği vardı. Hatta üniforma kıtlığı bile açıktı. Bu, dünyanın en ünlü yünlü mal üreticisi ülke!

Bunlar olduğunda bütün zengin sınıf hayat tarzında bir değişiklikle karşılaşmaya isteksiz olarak gözlerini faşizmin ve modem savaşın doğasına

kapadı. Ve sahte bir iyimserlik onların reklamlarıyla yaşayan sokak basını tarafından, ticari koşullarını normalde tutmak amacıyla beslendi. Her sene Beaverbrook yayınlan bize HİÇ BİR SAVAŞ OLMAYACAK teminatını dev başlıklarla verdi ve 1939'un başı gibi geç bir tarihte Lord Bothermere Hitler'i «büyük bir centilmen» olarak tanımlıyordu. Ve İngiltere felaket anındayken gemiler dışında bütün savaş malzemesinin eksikliği belgelendiğinde otomobilde, kürk cekette, gramafonda, rujda, çikolata ve ipek çorapta hiç bir kıtlık kaydedilmedi. Ve kim özel kâr ile kamusal zorunluluk arasındaki çekişmenin devam etmediğini iddia etmeye cesaret edebilir? İngiltere kendi yaşamı için dövüşür ama iş hayatı kâr için dövüşmelidir. Bu iki çelişik sürecin yan yana yürüdüğünü, açtığınız her gazetede görmemeniz mümkün değildir. Aynı sayfada sizi tasarrufa çağıran satıcıyı bulacaksınız. Savunmaya bağışla, fakat Guinness sizin için iyidir. Bir Spitfire al ama Haig ve Haig, Pond's Yüz Kremi ve Kara Büyü çikolataları da al.

Fakat bir şey ümit veriyor, kamuoyunda görülen dönüş. Eğer bu savaştan sağ çıkarsak, Flander'deki yenilgi İngiliz tarihindeki en büyük dönüm noktalarından biri haline dönüşecektin Bu harikulade felakette, işçi sınıfı orta sınıf ve hatta iş çevrelerinin bir bölümü bile özel kapitalizmin aşırı çürümüşlüğünü görebilir. Bundan önce kapitalizme karşı mesele *kanıtlanmamıştı*. Tek sosyalist ülke olan Rusya geri kalmış ve uzaktaydı. Bütün eleştiriler fare suratlı bankerlerin ve küstahça gülen borsa tellallannın gözü önünde parçalandı. Sosyalizm? Ha! ha! ha! Para nereden geliyor? Ha! ha! ha! Mülk sahipleri bunu biliyor ve koltuklarına sıkı sıkı yapışıyorlar. Fakat Fransız çöküşünden sonra, artık gülünemeyecek bazı şeyler oldu -ne polisin ne de çek defterlerinin karşısında işe yaramayacağı bir şeyler-bombardıman. Fiyuuv-BOOM. Nedir bu? Oh, sadece borsanın üzerine bir bomba. Fiuuv-BOOM! Birinin değerli kiralık semtlerinden yeni bir dekar daha batıya gitti. Hitler bir noktada tarihe Londra şehrini yüzünün yanlış tarafı ile güldüren adam olarak geçecek. Hayatlarında ilk olarak, rahatlar, rahatsız oldular, profesyonel iyimserler de bazı şeylerin yanlış olduğunu kabul ettiler. Bu ileriye doğru büyük bir adımdı. Şu andan itibaren suni olarak aptallaştırılmış insanları planlı bir ekonominin içinde kötü adamın kazandığı herkes için hür bir ekonomiden daha iyi olabileceğine ikna etmek iğrenç işi, tekrar o kadar iğrenç olmayacak.

II

Sosyalizm ve kapitalizm arasındaki farklılık basit bir teknik farklılık değildir. Bir sistemden diğerine geçiş, fabrikaya yeni bir parça makine yerleştirip, aynı insanların denetim konumunda olarak eskisi gibi devam etmekle olamaz. Tam bir iktidar değişikliğinin gerektiği açıktır. Yeni bir kan, yeni bir insan ve yeni fikirler; kelimenin gerçek anlamıyla bir devrim.

Daha önce İngiltere'nin sağlamlığı ve türdeşliğinden söz etmiştim, yurtseverlik hemen bütün sınıflar arasında bir iletişim kablosu olarak işlev görüyor. Dünkerk'ten sonra kafasında göz taşıyan herkes bunu görebilirdi. Fakat o andaki bütün vaadlerin yerine geldiğini ileri sürmek saçma olur. Şimdi halk kitlesinin hemen tamamı zorunlu geniş değişikliklere hazırdır; Ama bunlar daha gerçekleşmeye bile başlamadı.

İngiltere yanlış üyelerin denetiminde olan bir ailedir. Hemen tamamen zenginler ve doğuştan gelen bir hakla iktidar konumunu elinde tutanlar tarafından yönetiliyoruz. Az bir kısmı bilinçli hain de olsa, çoğu aptal da değildir. Ama bir sınıf olarak bizi zafere ulaştırmak için tamamen yeteneksizdir. Maddi çıkarları sürekli onları yanıltmasa bile bunu beceremezler. Daha önce işaret ettiğim gibi yapay olarak aptallaştırılmışlardır. Her şey bir yana paranın hakimiyeti bizim, büyük ölçüde, hangi çağda yaşadıklarını ve nasıl bir düşmanla döğüştüklerini kavramaktan aciz yaşlılar tarafından yönetilmemizi icap ettirir. Savaşın başında yaşlı kuşağın, 1914-18 savaşının tekrar ettiği fesatça iddasından daha tahrip edici bir şey olamazdı. Bütün yaşlı işe yaramazlar yirmi sene daha yaşlı ve yüzlerinde *cenaze* havasıyla yeniden iş başı yaptılar. lan Hay birlikleri alkışlıyor, Belloc strateji üzerine makaleler yazıyor, Maurois radyo programlan yapıyor, Baims Father karton filmler çiziyordu. Tam bir hayaletler çay partisiydi. Ve olayların bu durumu zar zor değişti. Felaketin şoku Bevin gibi az miktarda yetenekli adam cepheye getirdi ama genelde halâ 1931-39 yıllarını Hitler'in tehlikeli olduğunu anlamaksızın yaşamış insanlar tarafından yönetiliyoruz. Bir iflah olmazlar kuşağı, cesetlerin gerdanlıkları gibi üzerimizde sallanıyor.

Er ya da geç savaşın herhangi bir sorunuyla ilgilenildiğinde -ve bunun en geniş strateji sorunları olmasıyla iç örgütlenmenin en hafif sorunları olması arasında hiç fark yoktur İngiltere'nin toplumsal yapısı aynı kaldıkça gerekli hiç bir hareketin yapılamayacağı anlaşılacaktır. Kaçınılmaz olarak, hakim sınıf yetişmesi ve konumu gereği genel çıkarlarla uzlaşmaz olan kendi ayrıcalıkları için dövüşüyor. Savaş amaçlarının, strateji, propaganda ve

endüstriyel örgütlenmenin su geçirmez bölmelerde olduğunu düşünmek yanlıştır. Bütün bunlar bağlantılıdır. Her stratejik plan, her taktik yöntem hatta her silah onları üreten toplumsal sistemin damgasını taşıyacaktır. İngiliz hakim sınıfı her zaman ve halâ Bolşevizme karşı kendi koruyucusu olarak gördüğü Hitler'e karşı dövüşüyor şimdi. Bu onların kasıtlı olarak ülkeyi sattıkları anlamına gelmez. Fakat her kritik anda tereddüde düşer, içkilerini alır çekilir ve yanlış şeyi yaparlar.

Churchill hükümeti, süreci bir anlamda durdurana kadar yanılmaz bir güdüyle 1931"den beri hep yanlış şeyler yaptılar. Aptal olmayan herkes faşist bir İspanya'nın İngiltere'nin düşmanı olacağını onlara söyleyebilirdi buna rağmen İspanya hükümetini devirmesi için Franko'ya yardım ettiler. 1939-40 boyunca, İtalya'yı, bütün dünyanın baharda saldırıya geçeceklerini bilmesine rağmen savaş malzemesiyle beslediler. Bir kaç yüzbin hisse senedi sahibinin hatırı için bir müttefik olan Hindistan'ı bir düşmana dönüştürdüler. Dahası zengin sınıflar iktidarda kaldıkça hiç bir *savunmacı* strateji geliştirilemez. Her zafer *statüko"da* bir değişme anlamı taşır. Kendi imparatorluğumuzdaki renkli halklar arasında yankılar uyandırmaksızın, İtalyanları Habeşistan'dan nasıl atabiliriz? Hatta Alman Sosyalist ve Komünistlerini iktidara getirme riski olmaksızın Hitler'i nasıl ezebiliriz? «Bu bir kapitalist savaştır» ve «İngiliz Emperyalizm»i ganimet için dövüşüyor diye feryat eden sol-kanat kafasını geriye çevirdi. Son olarak ta İngiliz zengin sınıfının taze alanlar ele geçirmek istediği iddiası vardı ki, bu sadece sıkıntı verici. Onların savaş amacı (söylemeye bile değmez) sadece ne ele geçirmişlerse onu elde tutmaktır.

İçerde ise, İngiltere halâ zengin adamın cennetidir. «Özveri eşitliği» üzerine bütün konuşmalar anlamsızdır. Fabrika işçilerinden daha uzun çalışma saatlerine katılmaları istenirken aynı zamanda gazetelerde «Sofracıbaşı. Evde bir, karargahta sekiz saat» ilanları görülmektedir. East End'de bombalanmış kalabalık, aç ve evsiz kalırken varlıklı kurbanlar kolayca arabalarına yürüdüler ve konforlu kır evlerine kaçtılar. Home Guard (İç savunma teşkilatı ç.n.) bir kaç haftada bir milyon insanla doldu ve yukarıdan yapılan bilinçli bir düzenlemeyle sadece özel gelir sahibi insanların kumanda konumunda olabileceği tarza getirildi. Oranlama sistemi de yıllık 2000 pound'un üzerinde geliri olanları etkilemezken hep fakirlerin zararına oldu. Ayrıcalık her yerde iyiniyet'i harcadı. Böyle koşullarda propaganda bile nerdeyse imkansız hale gelir. Yurtsever duyguları ayağa kaldırmak için savaşın başında Chamberlain hükümeti

tarafından basılan kırmızı posterler bütün derinlik rekorlarını kırdılar. Yine de olduklarından farklı olamadılar. Chamberlain ve yardakçıları *faşizme karşı* bir halk kabarışı riskim nasıl göze alabilirlerdi ki? Gerçekten faşizme düşman olan herkes aynı zamanda Chamberlain'e ve Hitler'in iktidara gelmesine yardım eden diğerlerine de karşı olmalıdır. Ve tabii dış propagandaya da, Lord Halifax'ın bütün konuşmalarında Avrupa'nın tek

bir yerlisi için küçük parmağının ucunu tehlikeye atacağına dair tek bir somut işaret bile yoktur. Halifax ya da onun gibiler için savaşın amacı zamanı 1933'e geri götürmekten başka ne olabilir?

İngiliz halkının dehası sadece devimle özgürleştirilebilir. Devrim kızıl bayraklar ve sokak savaşları anlamına gelmez, iktidarın kökten değişimi anlamına gelir. Onun kanlı olup olmayacağı tamamen zamana ve yere bağlı bir rastlantıdır. O tek bir sınıfın diktatörlüğü anlamına da gelmez. İngiltere'de hangi değişikliklerin gerektiğini kavrayabilen ve bunu yerine getirebilecek insanlar sadece bir sınıfın içinde değildir, tabii ki aralarında yıllık geliri 2000 poundun üzerinde olan pek fazla insan yoktur. İstenen, sıradan insanın edilgenliğe, sınıf ayrıcalığına ve eskinin hükmüne açık bir başkaldırısıdır. Bu basit bir hükümet değişikliği değildir. İngiliz hükümetleri halkın istemini temsil ederler ve eğer biz yapıyı aşağıdan değiştirmek istiyorsak ihtiyacını duyduğumuz hükümeti getirmeliyiz, denir genellikle. Aptal profaşistler olan elçiler, generaller, memurlar ve sömürge yöneticileri aptallıkları halkça bilinen kabine üyelerinden daha tehlikelidir. Ulusal yaşamımız boyunca ayrıcalığa, yarım akıllı bir okul çocuğunun, zeki bir makinistten daha iyi yönetebileceği fikrine karşı döğüşmeliyiz. Aralarında dürüst ve yetenekli *bireyler* olmasına rağmen biz bir bütün olarak zengin sınıfın pençesini kırmak zorundayız. ingiltere gerçek biçimini almalıdır. Yüzeyin altındaki, fabrikalar ve gazete bürolarındaki, uçaklarda ve denizaltılardaki İngiltere, kendi kaderini ellerine almalıdır.

Kısa vadede, özveri eşitliği «Savaş Komünizmi» köklü ekonomik değişikliklerden bile daha önemlidir. Endüstrinin ulusallaştırılması çok gereklidir fakat daha da önemlisi sofracıbaşı ve «özel gelirler» gibi canavarlıkların derhal yok olması gerekmektedir. İspanyol Cumhuriyetinin korkunç eşitsizlik şartlarında ikibuçuk sene dövüşebilmesi ağır servet eşitsizlikleri olmamasından ötürüydü. İnsanlar korkunç acılar çektiler fakat hepsi benzer acılar. Bir askerin sigarası olmadığında bir generalin de yoktu. Özveri eşitliği sağlandığında İngiltere gibi bir ülkenin morali muhtemelen

yıkılmaz olacaktır. Fakat şimdi, her zamankinden daha derin, ama dipsiz olmayan geleneksel yurtseverlik dışında güvenebileceğimiz hiç bir şey yok. Şu ya da bu noktada «ben Hitler idaresi altında daha kötü olmam» diyen biriyle uğraşmak zorunda kalabilirsiniz. Fakat sıradan askerler altı pence'lik günlükle hayatlarını tehlikeye atarken, şişman kadınlar Rolls Royce sürüp, köpeklerine bakıyorsa ona ne cevap verebilirsiniz? Hangi cevabı dinleyeceğini umabilirsiniz?

Öyle görünüyor ki bu savaş daha üç sene sürecek. Bu ağır ve şiddetli çalışma, soğuk sıkıcı kışlar, berbat yiyecekler, eğlence yokluğu ve uzayıp giden bombardıman demektir. Bu ortalama yaşam standardını düşürür, çünkü savaşın en gerekli eylemlerinden biri tüketim malları yerine silah üretmektir. İşçi sınıfı korkunç şeyler çekecektir. Ve onlar hemen tamamen ne için dövüştüklerini netleştiremeden üretecek ve çekeceklerdir. Onlar korkak değildir ve hatta enternasyonal eğilimli de değildir. Onlar,. İspanyol işçileri kadar, hatta daha fazla dayanabilirler. Fakat ileride kendilerini ve çocuklarını daha iyi bir hayatın bekleyeceğine dair bir kanıt isteyeceklerdir. Şurası açıktır ki onlar vergilendirildiklerinde ve aşırı çalışmaya koşulduklarında, zenginleri de daha ağır güçlükler içerisinde görmelidirler. Ve onlar böğürdüklerinde daha iyi olacaktır.

Eğer gerçekten istiyorsak bunları getirebiliriz. İngiltere'de halkın fikrinin gücü olmadığı düşüncesi yanlıştır. O bazı şeyleri başarmaksızın kendini duyuramaz; geçen altı aydaki bir çok iyi değişiklikten o sorumludur. Fakat biz bir buzul ağırlığıyla hareket eder ve yalnız felaketlerden öğreniriz. Paris'in düşmesi, Chamberlain'ın saf dışı edilmesine ve East End'de binlerce insanın zorunlu olmayan acıları tamamen olmasa da kısmen Sir John Anderson'un görevden uzaklaştırılmasına yol açtı. Cesetleri gömmek için savaş kaybetmenin bir değeri yoktur. Çünkü hızlı, şeytani, zekâlara karşı dövüşüyoruz, zaman sıkıştırıyor ve

Tarih yenilene vah yazık! der.

Ama ne değiştirebilir ne de yardım eder.

III

Son altı aydır «Beşinci Kol» üzerine bayağı fazla konuşuldu. Zaman zaman Hitler'i destekleyen konuşmalar yapan deliler tutuklanır ve bize Avrupa'da kesinlikle zarar veren birşey olarak, önemli çapta Alman

mültecisi mecburi iskana zorlanır. Şüphesiz, Hollanda ve Belçika'da olduğu gibi «Beşinci Kol» üyelerinin, örgütlü bir ordu halinde ellerinde silahlarla sokağa fırlayacakları düşüncesi, bir maskaralıktır. Buna rağmen bir «Beşinci Kol» tehlikesi vardır. Bu ancak İngiltere’nin nasıl yenilebileceği bilindiğinde kavranabilir.

Hava bombardımanının önemli bir savaşı bitirebileceği mümkün gözükmüyor. İngiltere istila ve feth edilebilir fakat istila tehlikeli bir oyundur ve olup ta yenilirse muhtemelen bizi daha birleşmiş ve daha az Blimp-güdümünde bir halde bırakır. Dahası İngiltere yabancı birlikler tarafından çiğnenecek olursa halk yenildiğini anlayacak ve mücadeleye devam edecektir. Hitler’in işgali sürekli kılabileceği ya da adalarda bir milyon kişilik bir ordu' tutmak istediği şüphelidir.................... ve ....’dan (boşlukları isimlerle doldurabilirsiniz) oluşacak bir hükümet Hitler için daha uygun olacaktır. ingilizler muhtemelen kuşatmacılara boyun eğmeyecekler ama kuşatıldıklarını anlamadıkları Münih’te olduğu gibi oldukça kolay sıkılır ve aldatılabilirler. Bu, savaşın iyi gidiyor gibi gözüktüğü bir anda da olabilir. Alman ve İtalyan propagandasının tehditkar tonu psikolojik bir yanlıştır./O sadece aydınları etkiler./Genel olarak halkın tepkisi «Hodri Meydan» olacaktır./O çizgilerde bir barış teklifi yapıldığında ProFaşistler seslerini yükseltecektir.

Fakat kim bu Pro - Faşistler? Hitler’in zaferi düşüncesi çok zenginlere, komünistlere, Mosley’in takipçilerine, pasifistlere ve katoliklerin belirli kesimlerine cazip gelir. Ama eğer olaylar iç cephede yeterince kötü giderse işçi sınıfının en fakir kesimleri aktif pro-Hitlerci olmamalarına rağmen yenilgici bir tavır içine girebilirler.

Bu karman çorman listede, herkese herşeyi önermeye hazır olan Alman propagandasının cesareti görülebilir. Fakat çeşitli pro - Faşist güçler bilinçli olarak birlikte hareket etmez ve değişik şekillerde çalışırlar.

Komünistler Pro-Hitler’ci olarak görülmelidir ve onlar Rusya’nın politikası değişmediği sürece Pro-Hitlerciliğe bağlı kalacaklar; fakat komünistlerin önemli bir etkisi yoktur. Mosley’in Kara Gömleklileri şu anda az olsalar da, silahlı kuvvetlerde bir zemine sahip oldukları için daha tehlikelidir. Bunlar en iyi günlerinde bile 50.000 kişi kadardılar. Pasifizm bir politik hareketten çok bir psikolojik meraktır. Aşırı pasifistlerin bazıları şiddetin toptan reddedilişi ile başlar ve ılımlı bir şekilde Hitler’i savunur hatta antisemitizmi kurcalar. Bu ilginçtir ama önemli değildir. Donanma

gücünün dolaylı bir ürünü olan «saf» pasifizm insanlara ancak çok güvencede oldukları zaman çekici gelebilir. Ama pasifistler olumsuz ve sorumsuz olmalarıyla coşku vermezler. Barış Sözü Birliği üyelerinin ancak yüzde onbeşinden daha azı yıllık aidatlarını öderler. Bu gruplardan hiçbiri; pasifistler, komünistler, kara gömlekliler kendi gayretleriyle savaş hareketini büyük çapta bir sekteye uğratamazlar. Fakat kuşatmacı ile anlaşan hain bir hükümetin yapacağı işleri büyük çapta kolaylaştırabilirler. Fransız 'komünistleri gibi milyonerlerin yarı-bilinçli ajanları haline gelebilirler.

Asıl tehlike yukarıdandır. Hitler'in fakirlerin dostu, plütokrasinin düşmanı v.b şeklinde yaptığı son konuşmaların çizgisine itibar edilmemelidir. Gerçek Hitler «Kavgam »da ve eylemlerindedir. Yahudi olmaları ya da kendisine aktif olarak karşı olmaları dışında o hiç bir zaman zenginlere baskı uygulamamıştır. O gücünün çoğunu kapitalistten alan merkezi bir ekonominin tarafını tutarken toplumun yapısını ise eskisi gibi bırakır. Devlet endüstriyi kontrol eder ama fakir ve zengin, efendi ve köle halâ vardır. Bunun içindir ki zengin sınıf gerçek sosyalizme karşı her zaman onun tarafını tutar. Ispanya içsavaşında bu apaçıktı. Fransa kuşatıldığında bu yine açıkça ortaya çıktı. Hitler'in kukla hükümeti emekçilerden değil, kakavan generallerden, müflis sağ-kanat politikacılarından ve banker çetelerinden oluşmuştu.

Bu çeşit olağanüstü, *bilinçli* hainlik Ingiltere'de başarıya ulaşmaktan hatta denenmekten bile oldukça uzaktır. Buna rağmen birçok munzam vergi mükellefi için bu savaş sadece her ne bedele olursa olsun durdurulması gereken delice bir aile kavgasıdır. «Barış» hareketinin yüksek mevkilerde yer tuttuğuna şüpheye gerek yoktur; muhtemelen gölge kabine hazırlanmıştır bile. Bu adamlar şanslarını bir yenilgi anında değil ama sıkıntının hoşnutsuzlukla güçlendiği bir durgunluk anında deneyeceklerdir. Kuşatmacı hakkında değil, yalnızca barış üzerine konuşacaklar ve şüphesiz kendilerini, muhtemelen de başkalarım en iyisini yaptıklarına inandıracaklardır./Tepede vaiz veren/ milyonerler tarafından yönetilen işsizlerden oluşan bir ordu -işte bizim tehlikemiz. Fakat bu tehlike, yeterli derecede toplumsal adalet uygularsak yükselemez. Rolls - Royce arabadaki hanımefendi Goering'in bombardıman filolarından daha moral bozucudur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

İNGİLİZ DEVRİMİ

I

İngiliz Devrimi birkaç sene önce başladı ve birlikler Dünkerk’ten döndüğünde hız kazandı. İngiltere’deki başka herşey gibi, uyuşuk ve isteksiz, fakat gerçekleşiyor. Savaş hızlandı, yayıldı, korkunçlaştı ve hız zorunluluğu arttı.

İlerleme ve gericiliğin parti etiketleriyle yapacağı hiçbirşey kalmıyor. Eğer belirli bir an saptanmak istenirse *Picture Post* ilk defa basıldığında sağ ve sol arasındaki eski ayrımın çöktüğü söylenebilir. *Picture Post* politikası nedir? *Yada Cavalcade*ʃ*in*, Priestley’in programlarının, *Evening Standard”daki* baş yazıların? Eski sınıflandırmaların hiçbiri bunlara uymayacaktır. Onlar sadece son bir ya da iki senedir bazı şeylerin yanlış gittiğini kavrayan sıradan insan kalabalıklarının varoluş işaretidir. Fakat sınıfsız, mülkiyetsiz bir toplum genellikle «sosyalizm» olarak adlandırdığından şu anda kendisine doğru hareket ettiğimiz toplumu bu isimle adlandırabiliriz. Savaş ve devrim ayrılamaz. Hitler’i yenmeksizin batı uluslarının sosyalizm olarak tanıyacağı hiçbir şey kuramayız; öte yandan ekonomik ve toplumsal olarak 19 uncu yüzyılda kaldıkça Hitler’i yenemeyiz. Geçmiş gelecekle dövüşüyor ve geleceğin kazandığını görmek için iki yıl, bir yıl ya da sadece birkaç ay var.

Bu ya da benzeri hükümetlerden kendilerince gerekli değişiklikleri yapmalarını bekleyemeyiz. İlk adım aşağıdan gelmek zorundadır. Bu, İngiltere'de bugüne kadar varolmayan birşeylerin belirmek zorunda olacağı anlamına gelir, gerçekten halk kitlesini arkasına alan bir sosyalist hareket. Ama işe İngiliz sosyalizminin neden başarısız olduğunu anlayarak başlamalı.

İngiltere’de ciddi bir öneme sahip olabilmiş tek sosyalist parti, işçi partisidir. Önemli bir değişikliği başarmakta hep yetersiz kalmıştır, çünkü tamamen / yerli / sorunlar dışında hiç bir zaman doğru dürüst bağımsız bir politikası olmamıştır. Herşeyden önce kendini ücretlerin yükseltilmesine ve işkoşullarının düzeltilmesine adamış bir sendikalar partisiydi, şimdi de öyledir. Bu onun bütün kritik yıllar boyunca İngiliz kapitalizminin refahı ile ilgilendiği anlamına gelir. Özelde İngiltere’nin servetinin büyük bir kısmı Asya ve Afrika’dan geldiği için İngiliz İmparatorluğu’nun muhafazası ile ilgilendi. İşçi Partisi’nin temsil ettiği sendikalı işçilerin yaşam standardı dolaylı olarak Hintli işçilerin alınterine bağlıydı. Aynı zamanda İşçi Partisi bir sosyalist partiydi, sosyalist terminolojiyi kullanırdı, modası geçmiş anti emperyalizm terimleriyle düşünürdü ve renkli ırklara az çok düzeltmeler vaad etmişti. Hindistan’ın «bağımsızlığı» için ısrar etmek zorundaydı, silahsızlanma ve «ilerleme» genel olarak zorunlu olduğu gibi. Oysa herkes bunun anlamsız olduğunun farkındaydı. Tank ve bombardıman uçakları çağında, Hindistan ve Afrika sömürgeleri gibi geri tarımsal ülkeler bir kedi ya da köpeğin olabileceğinden daha bağımsız olamaz. Herhangi bir işçi hükümeti açık çoğunlukla iktidara gelse ve sonra gerçekten bağımsızlık denebilecek bir şey tamsa Hindistan’a, Hindistan Japonya tarafından kolayca emilir ya da Japonya ve Rusya arasında bölünür.

İktidardaki bir işçi hükümeti için üç imparatorluk politikası mümkün olacaktır. Bir tanesi bütün sosyalizm iddialarının düşmesi anlamına gelecek olan imparatorluğun aynı eskisi gibi yönetilmesidir. Diğer bir tanesi pratikte onları Japonya'nın İtalya’nın ya da diğer avcı güçlerin ellerine bırakmaktan başka bir şey olmayan, tabi halkları «hür» yapmak, ki bu İngiliz yaşam standardında korkunç bir düşüşe neden olur. Üçüncüsü de *olumlu* bir imparatorluk politikası geliştirmek ve imparatorluğu SSCB gibi ama daha gevşek ve daha özgür bir Sosyalist devletler federasyonuna dönüştürmeyi amaçlar. Fakat İşçi Partisi’nin tarihi ve oturduğu temel bunu imkansız kılıyor. O iflah olmaz bir şekilde dar fikirli, imparatorlukla ilgili olaylara ilgisiz ve imparatorluğu gerçekten bir arada tutanlarla bağlantısız olan bir sendikalar partisidir. Parti bütün imparatorluk savunmasının farklı bir sınıftan gelen ve geleneksel olarak sosyalizme düşman olan adamlar tarafından üstlenildiği Hindistan ve Afrika’nın yönetimini ele almak zorunda kalacaktır. Herşeyi gölgeleyen, bir işçi hükümeti de olsa iş çevrelerinin onu kendisine boyun eğdi-rebileceği şüphesizdir. Bütün bunların yanısıra İşçi Partisi sömürge hizmetlerinde donanmada hiç-orduda

ve hava kuvvetlerinde çok az ya da hiç, bir tabana sahip değildir. Ve hatta Yurt İçi Sivil Hizmetlerde bile sağlam bir tabanı yoktur. İngiltere içinde durumu güçlüdür ama rakipsiz değildir ve İngiltere'nin dışında bütün noktalar düşmanlarının elindedir. İktidara geldiğinde aynı çelişki yumağıyla mutlaka karşılaşacaktır. Vaatlerini yerine getirmek ve isyan tehlikesini göze almak ya da Muhafazakarlarla aynı politikaya devam edip Sosyalizm hakkında konuşmayı bir kenara bırakmak, Parti liderleri buna hiçbir çözüm bulamadıkları için 1935'ten buyana da iktidarı alıp almamak konusunda büyük şüpheler içindeler. Sürekli bir muhalefet halinde bozuşmaya uğradılar.

İşçi Partisinin dışında, komünistlerin en güçlüsü olduğu çeşitli aşırı partiler vardı. Komünistler 1920-1926 ve 1935-1939 yıllarında İşçi Partisi'nde dikkate değer bir etkiye sahiptiler. Onların ve bütün işçi hareketinin sol kanadının esas önemi, orta sınıflan sosyalizmden soğutmalarındadır.

Son 7 senenin tarihi, komünizmin Batı Avrupa'da hiç bir şansı olmadığını göstermiştir. Faşizm sempatisi çok daha büyüktür. Birbiri ardından çeşitli ülkelerde, naziler tarafından komünistlerin kökü kazınmaktadır. İngilizce konuşan ülkelerde ciddi bir tabanları yoktur. Yaydıkları inanç, ancak, kendi ülkelerini sevmekten yoksun ama halâ yurtseverlik duygularına ihtiyaç duyan ve Rusya'ya yurtsever duygular geliştiren orta sınıf aydınlan arasında bulunan nadir bir tip insana hoş gelebilir. 1940'da, yirmi yıl çalıştıktan ve önemli miktarda para harcadıktan sonra İngiliz komünistleri ancak yirmibin üyeye sahiptir. Bu rakam gerçekte 1920'deki başlangıç sayısından daha azdır. Diğer Marxist partiler daha da az bir öneme sahiptir. Onların arkasında Rusya'nın parası ve prestiji yoktur ve dahası onlar 19. y.y sınıf savaşı teorisine komünistlerden bile daha fazla bağlıdır. Her sene, bu modası geçmiş încil'e övgüler düzer ve hiç yandaş bulamamalarından bir ders çıkarmazlar.

Herhangi bir güçlü, yerli faşist hareket de gelişemedi. Maddi şartlar yeterince kötü değildi ve ciddiye alınabilecek bir lider yoktu. Sir Oswald Masley'den daha ahmakça düşünceleri olan birini bulmak için oldukça fazla aramak gerekir. O, ikiyüzlü olduğu kadar korkaktı da.. Faşizmin ulusal duyguya saldırmaması gerektiği temel gerçeğini bile kavrayamadı. Bütün hareketi uşakça dışarıdan yürütülmeydi, üniformaları ve parti programı İtalya'dan, selamı Almanya'dan ve sonradan aklına gelen Yahudi

aleyhtarlığı girişimi bile benzerliklerden kaynaklanmaktaydı. Aslında Mosley, hareketine önemli takipçileri arasındaki Yahudilerle başlamıştı. Belki Bottomley ya da Lloyd George ayarında adamlar gerçek bir İngiliz faşist hareketini yaratabilirdi. Ama böyle liderler, onlara olan psikolojik ihtiyaçlar sırasında belirir.

Yirmi senelik durgunluk ve işsizlik döneminden sonra bütün İngiliz sosyalist hareketi, hâlâ halk kitlelerinin hoş bulabileceği bir sosyalizm biçimi yaratmakta bile beceriksizce davranıyordu. İşçi Partisi korkak bir reformizm yanlısıydı. Marxistler modem dünyaya 19. y.y.'ın gözlükleriyle bakıyorlardı. İkisi de tarım ve imparatorluk sorunları konusunda cahildi ve yine ikisi de orta sınıfla keskin bir çelişki içerisindeydi. Sol kanat propagandasının boğucu aptallığı, fabrika yöneticilerini, havacıları, donanma subaylarını, çiftçileri, beyaz yakalı işçileri, esnafı, polisi bütün gerekli insan topluluklarını korkutup kaçırdı. Bütün bu insanlar sosyalizmi, kendi hayatlarını tehdit eden yabancı olarak adlandırdıkları gibi, «anti-ingiliz» ya da fesata benzeyen bir şey olarak düşündüler. Sadece, orta sınıfın en işe yarayacak kesimi olan aydınlar harekete yöneldiler.

Gerçekten bir şeyler başarmak isteyen bir sosyalist parti, bugünlerde sol kanat çevrelerde sözü edilmeyen çeşitli sorunlarla ilgilenerek başlayacaktır işe. İngiltere'nin bir çok ülkeye göre daha bütün olduğu, İngiliz işçilerinin zincirleriyle birlikte kaybedecek büyük payları olduğu, sınıflar arasındaki görünüş ve alışkanlıklardaki farklılıkların hızla azaldığı anlaşılacaktır. Genelde modası geçmiş «proleter devrimi» bir olanaksızlık olarak kavranacaktır. Fakat savaşların olmadığı yıllarda, hem devrimci hem de uygulanabilir bir sosyalist program ortaya çıkmadı, şüphesiz bu, ciddi olarak kimsenin önemli bir değişikliği istemediği gerçeğinden kaynaklanmaktadır, işçi Partisi liderleri, ücretlerini almayı sürdürmeyi ve dönemsel olarak da muhafazakarlarla görev değiş tokuşu yapmayı kabullenmiş görünmekteydi. Komünisetler konforlu bir şahitliğin acısını çekmeyi, bitmez tükenmez yenilgileriyle gösterilerini ve olup bitenlerden sonra da suçu başkalarına atmayı sürdürmek istiyor olmalılar. Sol kanat aydını, Blimp'lere gülmeyi, orta sınıfın moralini bozmayı, ama ortaklık hisselerini sürdürmekten yanaydı. İşçi Partisi politikası muhafazakarlığın bir türü, «devrimci» politikada, sahte bir oyun oldu.

Oysa şimdi ortam değişti ve uyuklama yılları sona erdi. Sosyalist olmak daha uzun süre pratikte güzelce yararlandığınız bir sisteme karşı, teoride

atıp tutmak anlamına gelemez. Bu sefer durumumuz gerçek. «Filistinliler üzerinde Samson»! Ya kelimelerimize somut bir biçim veririz, ya da çürürüz. İngiltere’nin hali hazırdaki toplumsal yapısıyla var olmaya devam edemeyeceğini gayet iyi biliyoruz ve diğer insanların da bu gerçeği görmelerini ve buna göre davranmalarını sağlamalıyız. Sosyalizme geçmeden savaşı kazanamayız, savaşı kazanmadan da sosyalizmi kazanamayız. Böyle bir zamanda bu, barış yıllarında olmadığı kadar mümkün, üstelik hem devrimci hem de gerçekçi bir bakış açısıyla... Halk kitlelerini arkasına çekebilecek bir sosyalist hareket, Pro-faşistleri denetim konumlarından uzaklaştırır, ağır adaletsizlikleri yok eder ve işçi sınıfının uğrunda savaşılacak bazı şeylere sahip olduğunu görmesini sağlar. Orta sınıfla çatışacak yerde onu kazanır, Ütopyacılıkla hilekarlık karışımı yerine, yürüyebilecek bir imparatorluk politikası üretir, yurtseverlikle zekayı birleştirir ve ilk olarak böylesi bir hareket mümkün olur.

II

Savaşta oluşumuz, sosyalizmi, ders kitabındaki bir kelimeden gerçekleşebilir bir politikaya dönüştürdü.

Özel kapitalizmin edilgenliği bütün Avrupa’da kanıtlandı. Londra’nın East End’inde de onun adaletsizliği kanıtlanmıştır. Sosyalistlerin uzun süredir mücadele ettikleri yurtseverlik, onların elinde korkutucu bir araca dönüşmüştür. Diğer zamanlarda kendi ayrıcalık kavgalarına sımsıkı sarılan insanlar, ülkeleri tehlikedeyken yeterince hı?la birleştiler. Savaş, değiştirici etkenlerin en büyüğüdür! Bütün süreçleri aşar. Önemsiz farklılıkları yok eder, gerçekleri su yüzüne çıkarır. Bütün bunların üzerinde savaş, kendi içlerinde bir bütün olmayan bireyleri birleştirir. Bu, yalnızca, savaş meydanlarında insanların öleceğinin farkında olunduğu için böyledir. O anda yaşamı feda etmek, tatili, konforu, ekonomik özgürlükçü, toplumsal prestiji feda etmekten daha büyük bir sorun değildir. İngiltere’de gerçekten ülkelerini Almanya tarafından işgal edilmiş olarak görmek isteyen çok az insan vardır. Eğer Hitler’i yenmenin sınıf ayrıcalığını ortadan kaldırmak anlamına geldiğini açık kılabilirsek, orta sınıf insanının büyük çoğunluğu, haftada 6 Pound’tan yılda 2000 Pound’a kadar ücret alan kesim; muhtemelen bizim yanımızda olacaktır. Bu insanlar tamamen gereklidir, çünkü teknik uzmanların çoğu onların arasındadır. Şüphesiz havacılar ve deniz subayları gibi insanların kendilerini beğenmişlikleri ve politik

cahillikleri büyük zorluklar çıkaracaktır. Fakat bu havacılar, bu muhrip komutanları v.b v.b olmasa biz. bir hafta bile ayakta kalamayız. Onlara tek yaklaşım yurtseverlikleri yoluyla olur. Akıllı bir sosyalist hareket, bugüne kadar olduğu gibi, ona saldırmak yerine onların yurtseverliğini kullanacaktır.

Fakat bunları söylemekle hiç muhalefet olmayacağını mı söylemek istiyorum? Şüphesiz hayır. Böylesi bir şeyi ummak çocukça olur.

Görüş değişiklikleri gözle görülür şekilde oluyor, ama yeterince hızlı olup olmayacağı hesaplanamaz. Bu savaş, Hitler'in imparatorluğunun sağlamlaşması ve demokratik bilinçliliğin gelişmesi arasında bir yarıştır. Ingiltere'de her yerde bir gün birinin, öbür gün diğerinin üstün geldiği, oradan oraya kayan gürültülü bir kavga görebilirsiniz... Parlamentoda ve hükümette, fabrikalarda ve silahlı kuvvetlerde, barlarda ve hava akınına uğramış evlerde, gazetelerde ve radyoda. Her gün küçük yenilgiler ve küçük zaferler var. İçişleri Bakanlığı için Morrison bir kaç adım önde, Hava Kuvvetlerinden ayrılan Priestley biraz geride.. El yordamı ile yoklayanlar ve iflah olmazlar arasında, genç-ile yaşlı, yaşayan ve ölü arasındaki bir mücadele bu. Fakat hiç şüphesiz sadece engelleyici değil, aynı zamanda öneri dolu görüş ayrılıkları vardır ve çok gereklidir. *Halkın* savaş amaçlarını belirleme zamanıdır bu, istenen sade ve somut eylem programı, mümkün olduğu kadar halka mal olarak ve kamuoyunu çevresinde toparlayabilmesiyle mümkün olabilir. Aşağıda ihtiyacını duyduğumuz cinsten 6 maddelik bir program öneriyorum, ilk üç maddesi İngiltere'nin iç politikasıyla, diğer üçü de imparatorluk ve dünya ile ilgilidir.

1 — Toprakların, madenlerin, demiryollarının, banka ve büyük endüstrilerin Yasallaştırılması,

2 — Gelirlerin, en yüksek net ücretin, en düşüğün on katını geçemeyecek şekilde sınırlandırılması,

3 — Eğitim sisteminin demokratik doğrultuda düzenlenmesi.

4 — Hindistan'a hemen, savaş bittikten sonra ayrılma yetkisiyle birlikte Dominyon konumu tanınması.

5 — İçinde renkli ırkların da temsil edildiği bir imparatorluk konseyinin oluşturulması.

6 — Çin, Habeşistan ve faşist güçlerin diğer kurbanlarıyla resmi ittifak ilan edilmesi.

Bu programın genel eğilimi gayet açıktır. Bu program, bu savaşı tamamen açık olarak devrimci savaşa ve İngiltere’yi sosyalist demokrasiye dönüştürmeyi amaçlar. Bu program, bilerek, en basit insanların anlayamayacağı ve nedenini göremeyeceği hiç bir şey katmadım. Koyduğum biçimiyle o, Daily Mirror’un ön sayfasında basılabilir. Fakat bu kitabın amaçları için belirli bir açıklama gerekiyor.

1 — Ulusallaştırma. Endüstri bir kalem darbesiyle «ulusallaştırılabilir», fakat gerçek süreç karmaşık ve ağırdır. Gereken, bütün önemli endüstri kollarının mülkiyetinin halkı temsilen yasal olarak devletçe üstlenilmesidir. Bu bir kere yapıldığında herhangi bir şey üretme özelliğiyle değil, tapu ve hisse senetlerini mülk edinmekle yaşayan *mülkler* kategorisinin ortadan kalkması mümkün olur. Bunun için devlet mülkiyeti, hiç kimsenin çalışmadan yaşayamacağını ifade eder. Endüstrinin yönetimindeyse, bir değişim daha az kesin olur. İngiltere gibi bir ülkede bütün yapıyı yıkıp, yeniden ve temelden kurmak en azından savaş zamanında yapılamaz. Kaçınılmaz olarak endüstriyel işletmelerin çoğu, aynı kadro ile çalışmaya devam edecek, yalnız bir zamanların sahipleri ve yöneticilleri işlerini devlet çalışanı olarak görecek. Bir çok küçük kapitalistin biz tür düzenlemeleri gerçekte hoş karşılayacağını düşünmek için çeşitli nedenler var. Büyük kapitalistler, bankerler, toprak sahipleri ve aylak zenginler, kabaca söylenirse 2000 Pound’luk yıllık gelirden fazlasına sahip olanlardan gelen direnmelerle karşılaşılacaktır. Fakat, bütün ilişkileriyle birlikte bile hesaplansa bu insanların İngiltere'deki sayısı yarım milyondan fazla değildir. Tarım arazilerinin ulusallaştırılması, toprak sahibi ve ondalıkçıların ortadan kalkması anlamına gelir ama, kaçınılmaz olarak çiftçiyle çatışmak anlamına gelmez. İngiliz tarımını yeniden düzenlemeyi, varolan çiftliklerin çoğunu birimler olarak kalmayacağı düşüncesiyle tasarlamak, en azından işin başında zurdur. Çiftçi yetenek kazandığında ücretli yönetici olarak olarak işine devam edecektir. Kâr etmek zorunda olmanın ve sürekli olarak bankalara borçlanmanın ek olumsuzluklarıyla birlikte gerçek durum böyledir zaten. Küçük ticaretin belirli türleri ve hatta küçük ölçüde toprak mülkiyetiyle devlet, muhtemelen çatışmayacaktır. işe küçük mülk sahipleri kurban ederek başlamak büyük bir hata olacaktır. Bu insanlar gereklidir, genellikle yeteneklidir ve yaptıkları işin miktarı onların «kendi kendilerinin patronu olma» duygusuyla bağlantılıdır. Fakat, devlet toprak mülkiyetine kesinlikle bir üst sınır koyacak (muhtemelen 15 akr-60 dönüm kadar) ve

şehirleşmenin yoğun olduğu yerlerde herhangi bir arazi sahipliğine izin vermeyecektir.

Bütün üretici malların devletin mülkü olduğu ilan edildiği andan itibaren, sıradan insanlar şimdi sahip olmadıkları devletin *kendilerinin* olduğu duygusunu hissedeceklerdir. Halk, savaşta ya da savaş dışında hepimizin önünde olan özverilere dayanmaya hazır olacaktır. Ve İngiltere'nin çehresi temel endüstri kollarının resmen ulu-sallaştırılmasıyla zor değişir gibi görünse de tek bir sınıfın hakimiyeti kırılacaktır. O andan itibaren vurgulanacak olan şey, sahip olmaktan-yönetici olmaya, ayrıcalıktan-yeteneğe geçecektir. Devlet mülkiyetinin getirdiği değişikliklerin kendi başına, bizim, savaşın ortak zorlukları nedeniyle girdiğimiz toplumsal değişikliklerden daha az olması tamamıyla mümkündür. Ama onsuz hiç bir *gerçek* yeniden inşaanın mümkün olmadığı, bir ilk adımdır.

2 — Gelirler. Gelirlerin sınırlandırılması hazır tüketim malları miktarına dayanan, denetlenen bir iç dolaşımı ifade eden asgari ücretin sabitleştirilmesi anlamına gelir. Ve bu, şimdi yürürlükte olandan daha kesin bir oranlama sistemini ifade eder. Dünya tarihinin bu aşamasında bütün insanların *kesinlikle* eşit gelirlere sahip olması gerektiği iddia edilemez. Defalarca ve defalarca, bir çeşit parasal ödül olmaksızın belirli işleri üstlenmenin sağlanamayacağı kendisini göstermiştir. Öte yandan para ödülünün çok büyük olması gerekmez. Pratikte bu kazançları benim önerdiğim kadar harfi harfine sınırlamak mümkün değildir. Her zaman anormallikler ve kaçamaklar olacaktır. Fakat normal oranın ona bir olmaması için de bir neden yoktur. Ve bu sınırlar içinde bir çeşit eşitlik duygusu mümkündür. 3 Pound haftalıklı bir adamla 1500 pound yıllıklı biri, kendilerini hemcins yaratıklar olarak görebilir. Westminister Dükü ile parkta yatıp kalkan biri ise aynı duygulara sahip olamayacaktır.

3 — Eğitim. Savaş zamanında eğitim reformu zorunlu olarak bir icraattan çok, bir vaad olmalıdır. Şu anda ne okul bitirme yaşını yükseltecek, ne de ilkokullarda öğretim kadrosunu arttıracak durumdayız. Fakat demokratik bir eğitim sistemine doğru belirli acil adımlar atabiliriz. Ücretli özel okulların ve eski üniversitelerin otonomisini kaldırıp, buraları yeteneklerine göre seçilen ve devletten yardım alan öğrencilerle doldurarak işe başlayabiliriz. Bugün özel okulların eğitimi kısmen sınıf önyargısı içindeki eğitimin bir parçasıdır, kısmen de orta sınıfların yüksek sınıfa dahil olabilme, belirli mesleklere girme hakkı için ödediği bir çeşit vergidir.

Olayların şeklinin değiştiği doğrudur. Orta sınıflar eğitimin pahalılığına isyan etmeye başladı ve savaş eğer bir iki sene daha devam ederse özel okulların çoğu iflas edecektir. Boşaltmalarda, belirli küçük değişiklikler yaratıyor. Fakat mali fırtınaya ayak uydurabilen eski okullardan bazıları züppeliğin ihtisaslaşmış merkezleri halinde ya da başka biçimlerde ayakta kalıyorlar ve bu bir tehlikedir. İngiltere'nin sahip olduğu on bin «özel» okuldan büyük bir kısmı baskıdan başka hiçbir şeyi hak edemez. Onlar özel ticari işletmelerdir ve bazı durumlarda eğitim düzeyleri ilkokulların eğitim düzeyinden daha düşüktür. Onlar sadece kamu otoriteleri tarafından eğitilmekte, utanç veren bazı şeyler olduğu yaygın düşüncesi nedeniyle varlar. Devlet, başlangıçta, jestten fazla bir şey olmasa da ancak kendini *bütün* eğitimden sorumlu ilan ederek bu düşünceyi yumuşatabilir. Eylemler kadar jestlere de ihtiyacımız var. Sadece doğum rastlantısı, yetenekli bir çocuğun hakettiği eğitimi alıp alamayacağına karar verirken bizim «demokrasiyi savunmak» üzerine bütün konuşmalarımız anlamsızdır.

4 — Hindistan; Daha önce de söylediğim gibi Hindistan’a önermemiz gereken imkansız bir «özgürlük» değil. Fakat ittifak, yandaşlık, tek kelimeyle eşitliktir. Oysa, Hintlilere, eğer isterlerse ayrılmakta özgür olduklarını anlatmalıyız. Bu olmaksızın hiç bir birliktelik eşitliği olamaz ve bizim renkli ırkları faşizme karşı savunma iddiamıza da kimse inanmaz. Fakat eğer Hintliler özgür olsalardı başıboş kesilirlerdi ve hemen bunu yapacaklardır diye düşünmek yanlıştır. Bir İngiliz hükümeti onlara kayıtsız şartsız bağımsızlık *önerse*, onlar bunu reddeceklerdir. Şu an için ayrılma gücüne sahiplerse bunu yapmak için başlıca nedenleri ortadan kaybolacaktır.

İki ülkenin tam ayrılışı Hindistan için İngiltere'ninkinden daha küçük bir felaket olmayacaktır. Akıllı Hintliler bunu bilirler. Hindistan bugünkü gibi kendini savunamamakla kalmaz, kendini beslemesi bile çok zor olur. Ülkenin bütün yönetimi çoğunlukla İngiliz olan ve yerleri beş ya da on senede doldurulamayacak uzmanlar yapışma bağlıdır (mühendisler, orman memurları, demiryolcular, askerler, doktorlar). Dahası İngilizce temel yardımcı dil (linguafrance ç.n)dir. Ve Hint aydınının tamamı İngilizleşmiştir. Yabancı hakimiyetinde herhangi bir değişiklik -İngiltere eğer Hindistan'dan çıkarsa Japonya ve diğer güçler hemen girecektir- büyük bir çöküş anlamına gelecektir. Ne Japonlar, Ruslar ne de Almanlar ve İtalyanlar Hindistan'ı İngiltere'nin sağladığı en düşük düzeyde bile yönetmeye yeterli olmayacaklardır. Onlar gerekli teknik uzman istemini

karşılamaktan aciz ya da, diller ve yerel koşullar hakkında bilgiden yoksundur. Ve Euroasyalılar gibi zorunlu bağlantıların güvenini muhtemelen kazanamazlar. Eğer Hindistan İngiliz askeri korumasından, basitçe «özgürleşirse» bunun birinci sonucu yeni bir yabancı istilasi, İkincisi de bir kaç yılda milyonlarca insanı öldürecek kıtlıklar dizisi olacaktır.

Hindistan'ın ihtiyacını duyduğu şey, İngiliz müdahalesi olmadan kendi anayasası ile yürüyebilme gücüdür. Fakat bunu, kendisine askeri koruma ve teknik danışmanlık sağlayacak bir çeşit ortaklık içerisinde bulabilir. İngiltere’de sosyalist bir hükümet olmadan bu düşünülemez. Son seksen yıldır İngiltere, Hindistan'ın gelişimini kısmen çok gelişebilecek Hind endüstrisinin ticari rekabeti korkusundan, kısmen de geri insanları uygar olanlara göre daha kolay yönetebileceği için engelledi. Ortalama Hintlinin kendi vatandaşlarından, İngilizlerden çektiğinden daha fazla çektiği herkesin bildiği bir şeydir. Hintli küçük kapitalist şehir işçisini aşırı bir acımasızlıkla sömürür, köylüler doğumdan ölüme kadar faizcinin pençesinde yaşar. Fakat bütün bunlar yan bilinçli olarak, Hindistan’ı mümkün olduğu kadar geri tutmayı amaçlayan İngiliz hakimiyetinin dolaylı sonuçlandır. İngiltere’ye en sadık sınıflar, prensler, toprak sahipleri ve iş çevreleri, genellikle statükodan fazlasıyla yararlanan gerici sınıflardır. İngiltere Hindistan’la bir sömürü ilişkisi sürdürmekten çıktığı zaman, güçler dengesi değişecektir. İngilizlerin altın kaplı filleri ve karton ordularıyla komik Hintli prenslere yaltaklık etmesine, Hint sendikalarının büyümesini engellemesine, Müslümanlarla Hinduları birbirleriyle karşı karşıya getirmesine, faizcinin beş para etmez hayatını korumasına, küçük memurların dalkavukça selamlarını almasına, yarı barbar Gurkaları eğitim görmüş Bengallilere tercih etmesine gerek kalmayacaktır bundan sonra. Cheltenham’lı yaşlı hanımefendilerin banka hesaplarına Hintli rençberlerin gövdesinden akan hisse deryası bir kere durduğunda, bir tarafta kibirli cehaleti ve öbür tarafta kıskançlık ve uşaklığıyla bütün sahip-yerli ilişkisi son bulabilir. İngiliz ve Hintli Hindistan’ın gelişimi için bugüne kadar sistematik olarak öğrenmeleri engellenmiş bütün sanatlarda Hintlilerin eğitimi için yan yana çalışabilir. Hindistan’da kaç tane bu uygulamayı kabul edecek cinsten ticari ya da resmi İngiliz personeli vardır? Çünki bu hiçbir zaman bir daha «sahip» olamamak demektir; bu da ayrı bir soru. Fakat geniş boyutlu konuşursak gençlerden ve (sivil mühendisler, ormancılık ve tarım uzmanları, doktorlar eğitimciler) bilimsel olarak eğitilmiş

görevlilerden çok şey beklenebilir. Yüksek memurlar, eyalet yöneticileri, komisyon üyeleri, yargıçlar v.b. ümitsiz vakalardır, fakat onlar da yerleri en kolay doldurulabilecek olanlardır.

İşte kabaca, bir sosyalist hükümet tarafından Hindistan'a Dominyon statüsü önerilse nasıl bir anlama geleceği. Dünya bombardıman uçakları tarafından yönetilmekten kurtulana kadar eşit şartlarla bir ortaklık önerisidir bu. Fakat buna kayıtsız şartsız ayrılma hakkını ilave etmeliyiz. Söylediğimiz şeyi kanıtlamanın tek yoludur bu. Ve Hindistan'a uygulanır olan herşey, *mutatis mutandis* (gerekli değişikliklerle ç.n.) Burma'ya Malaya ve Afrika sömürgelerimizin çoğuna uygulanır.

5 ve 6. maddeler kendi kendini açıklar. Onlar bu savaşta barışçı halkları Faşizm'in saldırganlığına karşı korumak için savaştığımız iddiasının zorunlu önsözüdür.

Böyle bir politikanın İngiltere'de taraftar elde edebileceğini düşünmek imkansız değil mi? Bir sene hatta altı ay önce öyle olabilirdi, fakat şimdi hayır. Dahası -ve bu anın özgün fırsatıdır bu- ona gerekli bir yaygınlaşma verile-bildi. Şimdi milyonlarcası dolaşan, dikkate değer haftalık bir basın vardır ve bu basın benim yukarıda verdiğim Programm *tıpatıp* aynısı değilse de belirli bir derecede bu çizgide *bazı* politikaları halka yaymaya hazırdır. Hatta ona sempatik bir ortam sunmaya hazırlanan üç dört günlük gazete bile var. İşte son altı ayda katettiğimiz mesafe.

Fakat böyle bir politika gerçekleşebilir mi? Bu tamamen bize bağlıdır.

Belirttiğim bazı noktalar hemen yapılabilecek cinstendir, diğerleri yıllar ya da on yıllar alacak, hatta sonra bile mükemmelen başarılamayacaktır. Hiç bir politik program bütünüyle yerine getirilemez. Fakat, içerik, şu ya da bu, bizim ilan ettiğimiz politikamıza benzer olmalıdır. Dikkate alınan her zaman yöneliktir. Şüphesiz var olan hükümetten bu savaşı devrimci bir savaşa dönüştürecek her hangi bir politika taahhüdü beklemek tamamen ümitsiz bir Bekleyiş olur. Bu, sirk akrobatı gibi iki ata binen Churchill'le olsa olsa bir uzlaşma hükümeti olur. Gelirlerin sınırlandırılması gibi önlemlerin düşünülebilir olması bile iktidarın eski hakim sınıftan tamamen kopuşu olacaktır. Eğer bu kış savaş yeni bir durgunluk dönemine girerse benim görüşüme göre Tory parti makinesinin (muhafazakar parti ç.n.) önlemek için çılgınca çabaladığı bir genel seçim için ajitasyon yapmalıyız. Fakat bir seçim olmasa bile yeterince önem vererek istersek istediğimiz hükümeti elde edebiliriz. Aşağıdan gerçek bir itiş bunu başaracaktır. Bu

hükümet geldiğinde içinde kim olacağına gelince, tahmin yapamam. Yalnız halk gerçekten onları isterken doğru adamlar olacağını biliyorum, çünkü haraketler liderleri yaratır, liderler hareketleri değil.

Bir sene içerisinde hatta belki de altı ayda işgale uğramış olursak, bundan önce varolmayan bir şeyin yükselişini göreceğiz, özgün bir *İngiliz* soyalist hareketi. Bugüne kadar sadece İngiliz işçi sınıfının bir ürünü olan ama köklü bir değişikliği hedeflemeyen işçi partisi ve Ruslar tarafından yorumlanan, başarısız olarak İngiltere'ye ekilen Alman teorisi Marxizm vardı. İngiliz halkının yüreğine gerçekten seslenen hiç bir şey yoktu. Bütün tarihi boyunca İngiliz sosyalist hareketi dilden dile dolaşacak bir şarkı bile üretemedi. Örneğin *La Marseillase* ya da *La* Cu*curacha* türünden hiç bir şey yoktur onda. İngiltere'de yerli bir sosyalist hareket belirdiğinde, bütün diğerleri gibi Marxistler, kazanılmış haklarıyla onun keskin düşmanları olacaklardır. Zorunlu olarak onu «faşizm» diye ilan edecekler. Solun az pişmiş aydınları arasında eğer biz Nazilere karşı dövüşürsek bizim «nazi» olacağımızı ilan etmek gelenek olmuştur. Hemen hemen zencilere karşı dövüşüyor olsak «kara»ya dönüşeceğimizi bile söyleyebilirler. «Nazi» olmak için Alman tarihini arkamıza almak zorundayız. Uluslar sadece bir devrim yaparak geçmişlerinden kaçamazlar. Bir İngiliz sosyalist hükümeti geçmişi baştan aşağıya dönüştürebilir ama o halâ bizim uygarlığımızın yanılmaz işaretlerini taşıyacaktır, bu kitapta daha önce tartıştığım özgün uygarlığın.

O, doktriner olmayacak, hatta ne de mantıklı olacak. O Lordlar Kamarasını fesh edecek fakat çok muhtemelen monarşiyi kaldırmayacak. Her yerde tarihi yanılgılar ve yarım kalmış işler, at kılından peruğuyla komik yargıcı ve askerlerin şapka düğmesinde Aslan ve Unicom'u bırakacak. Herhangi bir açık sınıf diktatörlüğü kurmayacak. Eski İşçi Partisi çevresinde gruplaşacak ve kitle desteği sendikalarda olacak. Fakat orta sınıfın bir çok üyesine ve burjuvazinin genç oğullarını kendine çekecek. Yönetici beyinlerinden çoğu kalifiye işçiler, teknik uzmanlar, havacılar, mühendisler, mimarlar ve gazetecilerden, bu radyo ve betonarme çağında kendini evinde hisseden yeni sınırsız sınıftan gelecek. Fakat uzlaşma geleneği ve devletin üzerinde bir yasaya inanç ile bağlantısını yitirmeyecek. Hainleri vuracak ama onlara evvelden ciddi bir yargı hakkı verecek ve arasıra beraat ettirecek. Her açık ayaklanmayı derhal ve şiddetle bastıracak ama yazılan ve söylenenlere çok az müdahele edecek. Değişik isimlerle politik partiler halâ olacak devrimci mezhepler gazetelerini yayınlayacak ve

bugüne kadarkinden daha az etki yapacak. Kiliseyi kaldıracak ama dine baskı yapmayacak. Hıristiyan ahlak düzenine belirsiz bir saygı bırakacak. Ve zaman zaman İngiltere'yi «Hıristiyan bir ülke» olarak adlandıracak. Katolik Kilisesi ona karşı savaşacak, ama Nonkomformist mezhepler ve Anglikon Kilisesinin çoğu onunla uzlaşabilecek. Yabancı araştırmacıları şok edecek ve hatta bazen bir devrimin olup olmadığından şüphe ettirecek kadar geçmişi kendine benzetme gücü gösterecek.

Ama bütün gerekli şeyleri yapmış olacak. Endüstriyi ulusallaştırmış, gelir farklılığını düşürmüş, sınıfsız bir eğitim sistemi kurmuş olacak. Onun gerçek doğası, dünyanın geri kalmış zenginlerinin ona duyduğu nefretten okunacak. İmparatorluğu dağıtmayacak ama onu faizciden, hisse senedi sahibinden ve odun kafalı İngiliz memurundan kurtulmuş, İngiliz bayrağından daha az kurtulmuş bir sosyalist devletler federasyonuna dönüştürecek. Onun savaş stratejisi mülkiyetin hakim olduğu bütün devletlerden farklı olacak, çünkü o var olan herhangi bir rejim yıkıldığında onun devrimci yan etkilerinden korkmayacak. Düşman tarafsızlara saldırmaktan ya da düşmanın sömürgelerinde yerli ayaklanmalar yaratmaktan en küçük bir şüphe duymayacak. Öyle bir dövüşecek ki, yenilse bile, anısı galip için tehlikeli olacak. Fransız Devriminin anısının Metter-nich'in Avrupası için tehlikeli olduğu gibi. Diktatörler, askeri güçleri on misli bile olsa bugünkü İngiliz rejiminden korkmadıkları kadar korkacaklardır ondan.

Ama şimdi, İngiltere'nin uyuşuk hayatı çok az değişmişken ve servet ile sefalet arasındaki çarpıcı zıtlık her yerde hüküm sürerken, hatta bombaların arasında bile, nasıl bütün bunların «olacağını» söylemeye cesaret edebiliyorum?

Çünkü geleceğin «ya bu, ya o» terimleriyle öngörüleceği zaman geldi. Ya bu savaşı devrimci bir savaşa dönüştürürüz (bizim politikamızın *tıpatıp* yukarıda değindiğim gibi olacağını söylemiyorum-yalnızca genel çizgileri doğrultusunda olacak) ya da kaybederiz ve bundan daha fazlası. Çok yakında şu ya da bu yola girdiğimizi kesinlikle söylemek mümkün olacak. Fakat her halükarda şurası kesin ki, var olan toplumsal yapımızla kazanamayız. Bizim gerçek fiziksel, ahlaki, ya da zihinsel güçlerimiz harekete geçirilemez.

III

Yurtseverliğin muhafazakarlıkla hiç bir ortak yanı yoktur. Gerçekte o, muhafazakarlığın zıttıdır, çünkü o hem her zaman değişen bir şeylere tutkuludur, hem de gizemli bir şekilde aynı olanı anlar. O geçmişle gelecek arasında bir köprüdür. Gerçek hiç bir derimci, enternasyonalist olmamıştır.

Son yirmi yılda İngiliz solcularında moda olan olumsuz, *aylak* bakışı, yurtseverliğe ve fiziksel cesarete aydınların sırıtışı, İngiliz moralini parçalamak ve hazcı yaşama, «bundan nasıl kurtulurum» yaklaşımını yaymak için ısrarlı -çabaları, zarardan başka bir şey yaratmadı. Biz, bu insanların düşlediği bulamaç misali Ulusların Birliği evreninde yaşasaydık bile bunlar yine zararlı olacaktı. Führer'ler ve bombardıman uçakları çağında ise bu bir felaketti. Sevmesek de, dayanıklılığımız hayatta kalmanın fiyatıdır. Hazcı düşünmeye eğitilmiş bir ulus, köleler gibi çalışan tavşanlar gibi üreyen ve temel ulusal endüstrileri savaş olan halklar arasında hayatta kalamazdı. Hemen hemen her renkten İngiliz sosyalisti faşizmin karşısına dikilmek ister ama, aynı zamanda kendi ülkesinin insanlarını pısırıklaştırmayı hedefler. Onlar başaramadı, çünkü İngiltere'de geleneksel bağlar yenilerden daha güçlüdür. Fakat sol basının bütün «anti-Faşist» kahramanlıklarına rağmen, faşizmle gerçek bir mücadele gelip çattığında eğer ortalama İngiliz, New Statesman-Daily Worker ya da News Chronicle'ın istediği tipten bir yaratıksa hangi olanağa sarılabiliriz?

1935'e kadar bütün İngiliz solcuları muğlak pasifistlerdi. 1935'den sonra faşizmin ortaya çıkardığı bütün sorunlardan basit bir kaçamak olan Halk Cehesi hareketini gürültülü bir heyecanla doldurdular. Halk Cepheleri tamamen olumsuz bir şekilde «anti-faşist» olarak ortaya çıktılar - geliştirebilecekleri bir politika için değil, faşizme «karşı» - ve bunun altındaki ciddiyetsiz düşünce, zamanı geldiğinde Rusların bizim için dövüşecekleriydi. Bu yanılsamanın ölümcül yanılgısı şaşkınlık vericidir. Her hafta başında eğer içinde Tory'lerin (muhafazakarlar) olmadığı bir hükümetimiz olursa Rusların bizim tarafımıza döneceklerini savunan mektup yığınları görülür. Ya da Avrupalı kitlelerin bunun sonucunda kesinlikle yanımıza gelecekleri gibi, bir yüksekten atma örneği olan savaş amaçlan ilan ederiz (Unser Kampf, A Mundred Million Allies If We Chose, v.b gibi kitaplara bakın). Her zaman aynı tahmin edilebilir düşünce-ilham ve sizin yerinize dövüşecek birini bulabilmek için dışarıya bakmak, bunun altında İngiliz aydınının iğrenç aşağılık kompleksi yatar-İngilizlerin artık dayanamayacak, artık savaşmayı beceremeyen bir ırk olduğu inancı.

Hali hazırda üç yıldır dövüşen Çinliler dışında bizim kavgamızı bizim yerimize *başkalarının yapacağını* düşünmek için gerçek hiç bir neden yoktur .

Ruslar doğrudan bir saldın nedeniyle bizim tarafımızda dövüşmek zorunda kalabilirler ama, onlar yeterince açık olarak bunu engellemenin herhangi bir yolu oldukça Aman ordusunun karşısına dikilmeyeceklerini gösterdiler. Ingiltere'deki bir sol hükümetten hoşlanacakları da muhtemel bir şey değildir. Bugünkü Rus rejimi Batıdaki herhangi bir devrime neredeyse tamamen düşmandır. Avrupa'nın yönetilen halkları, daha erken değil, ancak Hitler sendelemeye başladığında ayaklanacaktır. Bizim muhtemel müttefiklerimiz Avrupalılar değil, eğer büyük sermaye çamura yatmazsa kaynaklarını harekete geçirmek için bir seneye ihtiyaçları olan Amerikalılar ve öte yandan da kendi devrimimiz başlamadan duygusal olarak bile bizim yanımızda olmayacak renkli ırklardır. Uzun bir süre için, bir yıl, iki yıl, belki de üç yıl İngiltere dünyanın şok emicisi olmak durumunda. Bombardımanlarla, açlıkla, aşırı çalışmayla, griple, sıkıntıyla ve haince barış önerileriyle karşılaşmak zorundayız. Açıkça morali yükseltmenin zamanıdır, zayıflatmanın değil. Solda alışılmış olan anti-ingiliz yaklaşımı mekanik olarak kabul etmek yerine, eğer İngilizce konuşan kültürler çökerse dünyanın gerçekte ne hal alacağını düşünmek daha iyidir. Çünkü eğer Britanya işgal edilirse diğer İngilizce konuşan ülkelerin hatta Amerika'nın bile bundan etkilenmeyeceğini düşünmek çocukçadır.

Lord Halifax ve bütün yardakçıları savaş bittiğinde her şeyin tamamen eskisi gibi olacağına inanıyor. Versay'ın çılgın kaldırımlarına «demokrasi» yani kapitalizme, sadaka kuyrukları ve Rolls-Royce otomobillere, gri silindir şapkalara, golf pantolonlara, *in saecula saecularum*, geri dönüş? Bu cinsten hiç bir şeyin olmayacağı açıktır. Bunun taklidi, ancak tertipli bir barış halinde o da çok kısa bir süre için var olabilir. *Laissez faire* (bırakınız yapsınlar ç.n.) kapitalizmi ölmüştür . Seçim, Hitler'in kurduğu türden bir kollektif toplumla, Hitler yenilirse yükselebilecek bir tür arasındadır.

Eğer bu savaşı Hitler kazanırsa, Afrika, Avrupa ve Orta Doğu üzerinde hakimiyetini sağlamlaştıracak ve eğer orduları daha önce büyük çapta hırpalanmamış olursa, Sovyet Rusya'dan da geniş alanlar koparacaktır. Slavların ve diğer aşağı halkların işinin düşük fiyatlı tarımsal ürünler üretmek olacağı ve Alman, Herren Volk'un («sahip ırk» ya da «aristokratik

ırk») tarafından yönetilecekleri, dereceli bir kast toplumu kuracaktır. Renkli ırkları ilelebet aşağı kölelik düzeyine hapsedecektir. Faşist güçlerin İngiliz emperyalizmi ile gerçek kavgası, onun çözülmeye başladığını bildiklerindendir. Aynı gelişim çizgisinde bir yirmi yıl daha sonra Hindistan, İngiltere ile sadece gönüllü bir ittifakla bağlı olan bir köylü cumhuriyeti olacaktır. Hitler'in nefretlik «yan maymun»ları makineli tüfekler üretecekler ve uçaklarla uçacaklardır. Köle imparatorluğunun faşist rüyası son bulacaktır. Öte yandan eğer yenilirsek, kendi kurbanlarımızı hiç bir çekingenliğe sahip olmayan ve dinç bir şekilde işlerine başlayan yeni efendilerine teslim edeceğiz.

Fakat renkli halkların kaderlerinden daha fazla karışacak şeyler de var. Birbirine tamamen zıt iki hayat anlayışı mücadele ediyor. «Demokrasi ve Totalitarizm» arasında diyor Mussolini «hiç bir uzlaşma olamaz». îki anlayış uzunca bir zaman için bile bir arada yaşayamaz. Demokrasi sakat İngiliz tarzıyla bile var olduğu sürece Totalitarizm ölümcül bir tehlike içerisindedir. Bütün İngilizce konuşan dünya insan eşitliği düşüncesiyle sıkı sıkıya iç içedir ve bizim ya da Amerikalıların görüşlerimizle gösteriş yaptığımızı söylemek, yalnızca bir yalan olacaktır, bu *düşünce* halâ buradadır ve bir gün gerçekliğe dönüşebilmeye kadirdir. İngilizce konuşulan kültürden, eğer çökmezse, eşit ve özgür insanların toplumu eninde sonunda yükselecektir. Fakat bu tamamen Hitler'in dünyaya yok etmek için geldiği -«yahudice», «yahudi-hristiyan» eşitlik düşüncesi-insan eşitliği düşüncesidir. Allah bilir ya Hitler'de bunu çok söyledi. Zencilerin beyazlar kadar iyi olduğu ve Yahu-dilerin insan muamelesi gördükleri bir dünya düşüncesi Hitler'e, bize sonsuz bir kölelik düşüncesinin verdiği korkuyu verir.

Bu iki bakış açısının ne kadar uzlaşmaz olduğunu akılda tutmak önemlidir. Gelecek senelerde sol kanat aydınlar arasında bir pro-Hitler gericilik yeterince imkan dahilindedir. Hali hazırda bunun belirtileri vardır. Hitlerin başarıları, bu ihsanların boşluğuna, pasifist eğilim içerisinde oldukları takdirde de mazohizmlerine çekici geliyor. İleride az ya da çok ne söyleyecekleri bilinebilir. İngiliz kapitalizminin farklı bir şeye evrimleştiğini red ederek başlayacaklar ya da Hitler'in yenilgisinin İngiliz ve Amerikan milyonerleri için zaferden daha büyük bir anlam taşıyabileceğini red edecekler ve tartışmaya, demokrasinin de «aynı» totalitarizm «kadar kötü» olduğunu söyleyerek devam edeceklerdir. İngiltere'de konuşma özgürlüğü *çok fazla değil;* bu nedenle Almanya'da

var olandan *daha fazla değil.* İşsiz sigortasıyla geçinmek bir deneydir; bu nedenle Gestaponun işkence odalarında olmak *dert değil.* Genelde, iki siyah bir beyaz eder, yarım ekmek, ekmeksizlikle aynı şeydir.

Gerçekte demokrasi için doğru olan bazı şeyler, totalitarizm için de doğru olabilir, fakat ikisinin aynı oldukları doğru değildir. İngiliz demokrasisi bugünkü aşamanın ötesine evrilmeye yetenekli olmazsa bile doğru olmayacaktır. Askeri kıtasal devlet kavramı, gizli polisi, sansüre uğrayan edebiyatı ve zapt-ı rapt altına alınmış emeğiyle gecekonduları, işsizliği, grevleri parti politikalarıyla gevşek deniz demokrasisinden tamamen farklıdır. Bu, kara gücü ile deniz gücü, acımasızlık ve edilgenlik, yalan ve kendi kendini aldatma, S.S ve kira tahsildarı arasındaki farktır. Ve aralarında bir seçim şimdiki güçlerine değil ama ileride ne olabileceklerine dair yeteneklerine dayanarak yapılır. Fakat bir anlamda, en yüksek ya da en düşük düzeyinde bir demokrasinin mi yoksa totalitarizm'in mi daha iyi olduğu konu dışıdır. Buna karar vermek için mutlak standartlar içine girilecektir. Önemli olan tek soru, tokat patladığında gerçek sempatilerin nerede kaldığıdır. Totalitarizm karşısında demokrasiyi dengelemeyi ve birisinin de diğeri kadar kötü olduğunu «kanıtlamayı» seven aydınlar gerçeklikle karşılaşmamış ciddiyetsiz insanlardır. Aynı sığ Faşizm anlayışsızlıklarını 1 ya da 2 yıl önce onunla flört ederken de göstermişlerdi şimdi ona karşı feryat ederken de gösteriyorlar. «Hitler»in lehine çalışan bir tartışma cemiyeti kurabilir misiniz? -Soru bu değildir. Soru, «Gerçekten bu durumu kabul ediyor musunuz? Hitler'in hakimiyetine girmek mi istiyorsunuz? İngiltere'yi işgal edilmiş olarak mı görmek istiyorsunuz? Ya da istemiyor musunuz?» Aptalca, düşmanın yanında yer almadan önce bu noktalarda emin olmak iyi olacaktır. Çünkü savaşta tarafsızlık gibi bir şey olamaz; pratikte şu ya da bu taraf desteklenmelidir.

Darbe indiğinde, batı geleneği içinde yetişmiş hiç kimse Faşist yaşam anlayışım kabul edemez. Ama önemli olan onu *şimdi* anlamak ve neyin gerekli olduğunu kavramaktır. Bütün tembelliği, ikiyüzlülüğü ve adaletsizliğiyle, yine de Hitler'in karşısındaki tek büyük engel İngilizce konuşan uygarlıklardır. O, faşizmin «yanılmaz» dogmalarının yaşayan çelişkisidir Bu, geçtiğimiz yıllarda bütün faşist yazarların İngiltere'nin gücünün çökertilmesi konusundaki uyumlarının nedenidir. İngiltere «kökünden kazınmalıdır», «yok edilmelidir», «mahvedilmelidir». Stratejik olarak bu savaşın Hitler'in Avrupa'da elde ettiklerini güven altına alması ve eksiksiz bir İngiliz İmparatorluğu ve deniz gücü ile sona ermesi

mümkündür. Fakat ideolojik olarak mümkün değildir;Hitler böyle bir karar verirse, bu ancak daha iyi bir durumda ya da dolaylı olarak saldırıyı yenilemek için yapılan haince bir şey olabilir. İngiltere'nin Atlantiğin ötesinden gelen ölümcül düşüncelerin bağlantı hattı olarak kalmasına izin verilemez. Ve bu bizi kendi bakış açımıza döndürür, önümüzdeki sorunun geniş kapsamını, demokrasimizi az ya da çok bildiğimiz gibi korumanın bütün önemini görürüz. Fakat onu *korumak* her zaman *genişletmektir*. Önümüzdeki, zafer ve yenilgi devrim ve uyuşukluk arasında uzun boylu bir seçiş değildir. Eğer kendisi için döğüştüğümüz şey tamamıyla mahvolursa, kısmen de bizim kendi davranışımız onu mahvetmiş olacaktır.

İngiltere'nin, bu savaşı devrimci bir savaşa dönüştürerek Sosyalizme girişebileceği ve yine de yenilebileceği bir dereceye kadar düşünülebilir bir şeydir. Fakat bugün yetişkin olan herkes için bir miktar zengin ve onların kiralık yalancılarının ümit ettikleri «uzlaşma içinde barış»tan daha az öldürücüdür bu. İngiltere ancak Berlin'in emirleri doğrultusunda hareket eden bir hükümet tarafından tam bir yıkıntıya çevrilebilir. Fakat eğer İngiltere önceden uyanırsa bu mümkün olamaz. Bu durumda yenilgi açık olacak, mücadele sürecek ve *düşünce* hayatta kalacaktır. Kavgaya dalmak ve mücadelesiz kuşatılmak arasındaki fark hiç bir şekilde «onur» ya da okullarda okutulan kahramanlık destanları sorunu değildir. Hitler yenilgiyi *kabul etmenin* bir ulusun ruhunu yok etmek olacağını söylemişti. Bu biraz pohpohlama gibi gelir ama tamamen doğrudur. 1870 yenilgisi Fransa'nın dünya çapındaki etkisini azaltmadı. III. Cumhuriyet entellektüel olarak Napoleon III'ün Fransa'sından çok daha etkiliydi. Fakat Petain, Laval ve kumpanyası kasıtlı olarak ulusal kültürü yıkmak için satılmışlar olarak görülecektir. Cichy hükümeti ancak Fransız kültürünün ayırt edici özelliklerini yok ederse kullanabilecektir sahte bağımsızlığını: cumhuriyetçilik, lâyiklik, akla saygı, ırklar üzerine önyargıdan yoksunluk. Eğer biz evvelden devrimimizi yaparsak bizi *nihai* bozguna uğratamazlar. Alman birliklerini parlamentoya yürürken görebiliriz ama aynı zamanda Alman güç düşünün ölüm süreci başlayacaktır. İspanyol halkı yenildi, ama onların o ikibuçuk unutulmaz senede öğrendikleri, birgün İspanyol Faşistlerine bir bumerang gibi geri dönecektir.

Savaşın başında Shaeskspeare'nin abartılı dizelerinden bir parça oldukça tekrarlanıyordu. Eğer hafızam beni yanıltmıyorsa bir keresinde de Mr. Chamberlain tekrarlamıştı:

Silahlar içinde gelse dünyanın dört bucağı

Ve biz sarsacağız onları; Hiç bir şey bizi pişman edemez

Eğer İngiltere kendine dayanırsa ve doğruysa.

Yeterince doğru ama eğer doğru açıklarsanız. Fakat İngiltere kendine karşı doğru olmak zorunda. Ama bizim kıyılarımıza ulaşmaya çalışan mülteciler toplama kamplarına hapsedildiği sürece ve şirket yöneticileri Aşın Kâr Vergisinden kurnazca şemalarla kaçarken doğru olamaz. *Boşboğaz* ve *Kenardaki Seyirci"ye* elveda ve Rolls-Boyce'lu hanımefendiye uğurlar olsun. Nelson ve Cromweirin mirasçıları Lordlar Kamarasında değil. Onlar tarlalarda ve fabrikalarda, caddelerde ve silahlı kuvvetlerde, birahanelerde ve banliyö arka bahçelerinde; ve hâlâ bir hayaletler kuşağı tarafından yönetiliyor. Gerçek İngiltere'yi yüzeye çıkarmak sorunu ile kıyaslandığında bunun için zorunlu olan savaşı kazanmak bile ikinci planda kalıyor. Devrimle biz daha fazla kendimiz olacağız, daha az değil. Birdenbire durmak, bir uzlaşmayı bozmak, hareketsiz duran demokrasiyi kurtarmak sorunu olmayacak. Bunlardan hiçbiri bir daha ortaya çıkmaz. Mirasımıza yeni bir şeyler eklemek ya da onu yitirmek, çok ya da az büyümeliyiz, geriye ya da ileriye gitmeliyiz. Ben İngiltere'ye inanıyorum ve inanıyorum ki o ileri gidecektir.